

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות למענה על השאלות.

תלמוד

מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון ופרק שני	—	(12×7)	—	84	נקודות
פרק שלישי	—	(4×4)	—	16	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון ופרק שני (84 נקודות)

ענה על שבע מן השאלות 1-10 (לכל שאלה — 12 נקודות).

1. תשלומי נזיקין והאיסור להזיק

א. "אמר רב פפא יש מהן כיוצא בהן ויש מהן לאו כיוצא בהן".

על פי הגמרא, כתוב תולדה אחת של רגל שהיא "כיוצא בו", וכתוב את התולדה של רגל "שאינה כיוצא בו".

(2 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב איסר זלמן מלצר שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

והינה ידועה החקירה אם חיוב נזקין הוא מצד שהתורה הטילה דין שמירה על הבעלים ומחויבים בעד חסרון שמירתם, או דהבעלים מחויבים לשלם כשממונם הזיק, ושמירה היא פטור שפטרה התורה להבעלים משום אונס כיוון ששמרו כראוי. והינה מלשון הרמב"ם שכתב "כל נפש חיה שהיא ברשותו של אדם שהזיקה, הבעלים חייבים לשלם, שהרי ממונם הזיק", משמע דזהו עיקר טעם לחיוב תשלומין, ולא דבשביל זה מחויב בשמירה.

(הרב איסר זלמן מלצר, אבן האזל, הלכות נזקי ממון, פרק א', הלכה א')

(1) מדוע הבעלים חייבים בתשלומים על הנזק שהזיק ממנו, לפי כל אחד מצדדי החקירה?

(2) על פי הרב איסר זלמן מלצר, איזה מן הצדדים בא לידי ביטוי בדברי הרמב"ם? בתשובתך כתוב מאילו מילים

בדברי הרמב"ם למד זאת הרב איסר זלמן מלצר.

(6 נקודות)

ג. עיין בדברי הרב אהרן ליכטנשטיין שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

הרי דברים קל וחומר, אם אדם מצווה להשיב אבדת חברו, ודאי שהוא נאסר לאבד את ממון חברו. יתרה מזו, מצוות השבת אבדה כוללת בתוכה לא רק את החזרת החפץ האבוד, אלא גם את מניעת המצב של איבוד. לפיכך, קל וישיר הוא המעבר מדין השבת אבדה לאיסור להזיק.

(שיעורי הרא"ל — דינא דגרמי, עמ' 169-179)

הרב ליכטנשטיין למד ממצוות השבת אבדה שיש איסור להזיק.

הסבר את הלימוד של הרב ליכטנשטיין. (4 נקודות)

2. הפורץ גדר בפני בהמת חברו

א. "אמר מר הפורץ גדר בפני בהמת חברו היכי דמי אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב".

(1) על פי רש"י, הסבר בעבור מה הפורץ חייב לשלם, ומדוע.

(2) רש"י טען שאין לחייב את הפורץ בעבור נזקי הבהמה.

מהו הנימוק של רש"י לטענה זו?

(5 נקודות)

ב. עיין בדברי הרמב"ן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

יש מפרשין הא דאקשינן בגמרא: "אי בכותל בריא בדיני אדם נמי ליחייב?" – אבהמה נמי קאי. דאי קאי אכותל מאי קושיא? אנן אבהמה קא אמרינן דפטור מדיני אדם, כדקתני: "בפני בהמת חברו", ולעולם אימא לך בכותל בריא וחייב אכותל. ואע"ג דתנן: "או שפרצוה ליסטים... פטור" ולא מיחייבי עד שהכישוה (בבא קמא, נו, ע"ב), הני מילי לאחיוביה בנזקין, דכל אימת דלא קמה ברשותיהו – לא מיחייבי בנזקין. אבל אגופה של בהמה לעולם חייבין עד שיחזירוה למקום המשתמר, שבשעה שפירץ יצאת מרשות בעלים והם גרמו ליה. הילכך לא מיפטרי מגופה של בהמה עד שיחזירוה למקום המשתמר מרשות בעלים שהרי הוציאוה מרשותם משעה שפירץ. אבל אנזקין לא מיחייבי, דמי יימר דמזקא? ולא ברי היזיקא, וזו הסברה נכונה.

(הרב משה בן נחמן, הרמב"ן, קונטרס דינא דגרמי)

לפי "יש מפרשין" שבדברי הרמב"ן, מדוע הפורץ כותל בריא בפני בהמת חברו – חייב על גופה של הבהמה,

ומדוע הוא פטור מתשלום על הנזקים שהזיקה הבהמה? (4 נקודות)

ג. "ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חברו..."

על פי מסקנת הגמרא, באיזו גדר מדובר בברייתא, ומדוע הפורץ אותה פטור מדיני אדם? (3 נקודות)

3. נזקי אש – ליבה וליבתה הרוח

א. "ת"ר ליבה וליבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור אמאי ליהווי כזורה ורוח מסייעתו".

(1) הסבר את קושיית הגמרא על הברייתא.

(2) רבא תירץ: "כגון שליכה ברוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה".

הסבר מדוע המלכה פטור במקרה זה.

(4 נקודות)

ב. הרב צבי שפיץ דן במקרה שאדם שרף קוצים בחצרו והאש התפשטה ונגרם נזק.

ענין בדברי הרב צבי שפיץ שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

אם האש התפשטה לכל עבר מחמת הרוח שהייתה בשעת הדלקת האש, או מחמת רוח שבאה אחר כך, אולם הייתה בעוצמה כזאת ששכיח שתהיה באותה עונה – מדליק האש שלא נקט אמצעי זהירות מתאימים, חייב לשלם עבור נזקי האש. אולם אם האש התפשטה מחמת רוח חזקה שהגיעה לאחר שהאש הודלקה, ולא שכיחה רוח בעוצמה כזו באותה עונה... נחשב הדבר כמכה בידי שמייים, וזהו אונס. לפיכך מדליק האש פטור.

(הרב צבי שפיץ, משפטי התורה – בבא קמא, סימן צד)

אדם הדליק אש, והרוח שנשבה לאחר מכן גרמה להתפשטות האש ונגרם נזק.

(1) באיזה מקרה יהיה מדליק האש חייב, ומדוע?

(2) באיזה מקרה יהיה מדליק האש פטור, ומדוע?

(3 נקודות)

ג. (1) הסבר את התירוץ של רב אשי לקושיית הגמרא שצוטטה בסעיף א.

(2) כתוב הבדל עקרוני בין שלושת התירוצים הראשונים – של אביי, של רבא ושל רבי זירא – ובין התירוץ

של רב אשי.

(5 נקודות)

4. "הנותן דינר זהב לאישה..."

א. "הנותן דינר זהב לאישה ואמר לה היזהרי בו של כסף הוא".

- (1) מהו הדין במקרה שהאישה הזיקה לדינר, ומדוע?
- (2) מהו הדין במקרה שהאישה פשעה בשמירה והדינר אבד, ומדוע?
(5 נקודות)

ב. "ההוא גברא דבטש בכספתא דחבריה... דקא טעין מרגניתא".

- (1) על פי בעלי התוספות, אפילו במקרה שיש עדים להימצאותה של מרגנית בכספת, היה רב אשי מתלבט אם לחייב את המזיק בעבור המרגנית.
על פי בעלי התוספות, כתוב מדוע אפשר לומר שהמזיק פטור מלשלם בעבור המרגנית גם אם יש עדים.
- (2) בעלי התוספות כתבו: "ולא דמי לדינר זהב דלעיל".
על פי בעלי התוספות, מדוע היינו חושבים שיש דמיון בין המקרה שבו הופקד דינר זהב בידי אישה ובין המקרה שבו אדם הזיק לכספת של חברו, ומדוע לפי המסקנה של בעלי התוספות המקרים אינם דומים?
(7 נקודות)

5. גידול בהמות בארץ-ישראל

- א. (1) על פי רש"י, הסבר בלשונך מדוע אסור לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל.
 (2) על פי בעלי התוספות, אסור לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל אף על ידי אחרים.
 כתוב הוכחה אחת שהביאו בעלי התוספות לדבריהם מסוגייתנו.
 (3) "אבל מגדלין בהמה גסה".
 כתוב למה משמשת בהמה גסה, והסבר מדוע לא גזרו חכמים שאין לגדל בהמה גסה בארץ-ישראל.
 היעזר ברש"י.

(7 נקודות)

ב. עיין במקורות שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

1. נשאלתי מאת הרה"ג ר' יעקב שמש שליט"א אודות מה שפסק מרן בשולחן ערוך חושן משפט (סי' תט, ס"א) אין מגדלים בהמה דקה בארץ-ישראל מפני שדרכם לרעות בשדות של אחרים והיזקם מצוי, אבל מגדלים בסוריא ובמדברות שבארץ-ישראל. והאידנא שאין מצוי שיהיו שדות לישראל בארץ-ישראל נראה דשרי. עכ"ל. היאך הדין נוטה בזמן הזה שבעזה"י זכינו ליישוב ישראל בארץ-ישראל...
 ותבט עיני להגאון מופת דוריגו הרב צבי פסח פראנק... שנשאל בדיון זה, וכתב: לדעתי, יש לדון בעניין זה להיתרא, ולומר שכיוון שבמשך הזמן נתבטל האיסור והותר לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל, שוב אין הדבר חוזר לאיסורו אלא על ידי מניין חדש, וכל זמן שלא נגזר במניין מחדש הרי הוא כגזרה חדשה שאין עושים מעצמנו גזרות חדשות...
 (הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק ג – חושן משפט, סימן ז)

2. נראה פשוט שאם הניזוקין מוחלים על זה ומוכנים לכך לכשישלמו להן נזקם, אז האיסור אינו קיים כלל, כי לא הייתה זו תקנת חכמים מוחלטת אלא תקנה לטובת מי שהרשות בידו לומר שמוותר על תקנה שניתקנה לטובתו.

ובזמן הזה שהיישוב בכללו מפיק תועלת מגידול בהמות דקות, בפרט עכשיו שהגבולות מסביב סגורים והטעם שאמרו שם בגמרא שאפשר להביאם אינו קיים, כי להביא ממרחק הרי זה כרוך בהוצאות מרובות, ונוסף על זה הרי זה מפרנס חלקים חשובים של היישוב, שמשום כך יש לדון שוודאי קיימת הסכמה כללית ונכונות שלא להקפיד מצד האיסור שלא לגרום נזק. ממילא אין כאן שום איסור כלל, כיוון שהללו שלטובתם ניתקן, גם הם אינם מקפידים על זה ומסכימים מרצון לוותר לטובת היישוב. ואין אנו צריכים לבוא כאן כלל לביטול התקנה, אלא שבנידון דידן אין התקנה קיימת כלל.

(הרב שאול ישראלי, עמוד הימיני, סימן כג)

- (1) הסבר בלשונך את ההיתר של הרב צבי פסח פראנק (המובא בתשובתו של הרב עובדיה יוסף) לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל בימינו.

- (2) הסבר בלשונך את ההיתר של הרב שאול ישראלי לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל בימינו.
 (5 נקודות)

6.

שומר אבדה — מחלוקת רבה ורב יוסף

א. (1) "איתיביה רב יוסף לרבה... נגנבה או אבדה חייב באחריותה".

הסבר את קושיית רב יוסף על דברי רבה.

(2) הסבר את תשובת רבה לקושיית רב יוסף.

(4 נקודות)

ב. (1) "איתיביה לעולם הוא חייב עד שיחזירנה..."

הסבר את קושיית רב יוסף על דברי רבה.

(2) "אמר ליה מודינא לך בבעלי חיים..."

על פי תשובת רבה, באיזה מקרה הוא חולק על רב יוסף, ומדוע, ובאיזה מקרה הוא מסכים לדעתו, ומדוע?

(4 נקודות)

ג. בעלי התוספות שאלו מדוע לא השיב רבה את התשובה שבסעיף ב(2) לקושיה שבסעיף א(1).

הסבר תשובה אחת של בעלי התוספות לשאלתם. (4 נקודות)

7.

נפלה לגינה ונהנית ומברח ארי מנכסי חברו

א. "נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית: אמר רב בנחבטה".

(1) כתוב בלשוןך את המקרה שבציטוט. בתשובתך ציין מהו הנזק שנגרם ומהי ההנאה.

(2) נפלה לגינה ואכלה — כתוב מהו הדין במקרה זה לפי רב על פי ההווא אמינא של הגמרא ועל פי

מסקנת הגמרא, והסבר את הטעם לכל אחד מן הדינים. היעזר ברש"י.

(4 נקודות)

ב. (1) אדם שהברח ארי מנכסי חברו — האם בעל הנכסים צריך לשלם לו, ומדוע?

(2) אדם הברח ארי מעדר של חברו — על פי ר"י המובא בתוספות, באיזה מקרה דינו כמברח ארי, ומדוע,

ובאיזה מקרה אין דינו כמברח ארי, ומדוע?

(5 נקודות)

ג. "אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה..."

(1) לפי רב כהנא, כתוב באיזה מקרה בעל הבהמה משלם רק על מה שהבהמה נהנית.

(2) נמק את דברי רב כהנא. היעזר ברש"י.

(3 נקודות)

8. גידול חזירים; דיני חבלות

- א. (1) המשנה במסכת שביעית פוסקת: "אין עושין סחורה בנבלות וטרפות". בעלי התוספות הקשו ממשנה זו על דברי הגמרא "אין מגדלין חזירים בכל מקום". הסבר את הקושיה של בעלי התוספות.
- (2) הסבר את התירוץ של בעלי התוספות לקושיה זו.
- (7 נקודות)
- ב. (1) נזקי אדם באדם ונזקי אדם בשור גובים בארץ ישראל ולא גובים בבבל. הסבר את הטעם להבדל זה.
- (2) על פי מסקנת הגמרא, כתוב את שני התנאים שבמקרה שהם יתקיימו – "עבדין שליחותיהו" בבבל.
- (5 נקודות)

9. סומא – חייב במצוות או פטור מן המצוות

- א. "אמר רב יוסף מריש הווה אמינא... והשתא דשמעית להא...". מדוע העדיף בתחילה רב יוסף שיפסקו הלכה כרבי יהודה, ומדוע התחרט לאחר מכן? (2 נקודות)
- ב. (1) על פי בעלי התוספות, הסבר את הסתירה בין דברי רבי יהודה בברייתא ש"סומא פטור מן המצוות" ובין דבריו במשנה במסכת מגילה ש"כל שלא ראה מאורות מימיו, לא יפרס על שמע".
- (2) הסבר את תשובת בעלי התוספות לסתירה שכתבת בתת-סעיף הקודם, ב(1).
- (5 נקודות)
- ג. בעלי התוספות הקשו מחיוב האישה במצוות על חיוב סומא במצוות. הסבר את הקושיה של בעלי התוספות, והסבר את התירוץ שלהם לקושיה זו. (5 נקודות)

10. האם יש אומד בנזיקין?

- א. "איבעיא להו יש אומד לנזיקין או אין אומד לנזיקין". הסבר בלשונך את הנפקא מינה אם יש או אין אומד בנזיקין. (3 נקודות)
- ב. "תא שמע הכהו... על אוזנו וחירשו עבד יוצא בהן לחירות... כנגד אוזנו ואינו שומע אין עבד יוצא בהן לחירות". הגמרא ניסתה להוכיח מדברי הברייתא האלה ש"יש אומד לנזיקין".
- (1) הסבר את הוכחת הגמרא.
- (2) הגמרא דחתה את ההוכחה מדברי הברייתא. הסבר את דחיית הגמרא.
- (6 נקודות)
- ג. לפי מסקנת הגמרא, יש שני סוגי אומד בנזיקין. הסבר בלשונך את שני הסוגים. (3 נקודות)

פרק שלישי – קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך משנה וקטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף לב, ע"ב.

למד את המשנה ואת הגמרא (היעזר בפירוש רש"י), וענה על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 10.

המניח פרק שלישי בבא קמא

מתני' המזקע. ע"ס:

והזיק ברה"י. של אחרים: ברשות היחיד. שלו: והזיק ברשות היחיד אחר. של אחרים חייב: גמ' דשכיחי רבים. והוא ליה לעיוני: דלא שכיחי רבים. במקום הנזק: פטור. מגלות: חייב בד' דברים. אם לא מת אלא הזיק נותן לו נזק נזק ורפוי ושבת דהוה ליה פושע אבל בושט לא דאינו חייב על הבושט עד שיתכוין. ורישא דשלא ברשות פטור מד' דברים דליכא פשיעה אבל חנוק חייב כדקיימא לן פ"ע תחת פ"ע לחייב על האונס כר"ן:

מתני' המזקע (א) (ב) ברה"ר והזיק ברה"י ברה"י והזיק ברה"ר ברה"י והזיק ברה"י אחר חייב: גמ' וצריכא דאי תנא המזקע ברה"י והזיק ברה"ר משום דשכיחי רבים אבל מרה"ר לרה"י דלא שכיחי רבים אימא לא ואי תנא מרה"ר לרה"י משום דמעיקרא שלא ברשות עביד אבל מרשות היחיד לרה"ר דברשות עביד אימא לא ואי תנא הנך תרתי הא משום דשכיחי רבים והא משום דשלא ברשות אבל מרה"י לרה"י אחר דלא שכיחי רבים ומעיקרא ברשות אימא לא צריכא: ת"ר הנכנס לחנותו של נגר שלא ברשות ונתזה בקעת וטפחה על פניו ומת פטור ואם נכנס ברשות חייב מאי חייב א"ר יוסי בר חנינא חייב בד' דברים ופטור מגלות

ענה על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. **א.** המשנה שלפניך דנה בכמה מקרים.
העתק את המשנה למחברתך והוסף פסיק בין כל מקרה למקרה שאחריו.
11. **ב.** במשנה מוזכרת רשות היחיד ארבע פעמים.
כתוב על כל אזכור אם מדובר ברשות של המבקע או ברשות של אחרים.
12. "וצריכא... אימא לא צריכא" – מהי השאלה שהגמרא עונה עליה בקטע זה?
13. מדוע היינו יכולים לחשוב שמי שמבקע עצים ברשות הרבים יהיה פטור מנזק שגרמה חתיכת עץ שנתזה לרשות היחיד?
14. "ואי תנא הנך תרתי" – לאילו שני מקרים הגמרא מתכוונת במילים "הנך תרתי"?
15. הנכנס לחנותו של נגר ברשות והוזק (ולא מת) –
באילו תשלומים חייב הנגר, ומאיזה תשלום הוא פטור? נמק. היעזר ברש"י.

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תוכנית הלימודים.
 בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרק ראשון ובפרק שני במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 3-6	—	דף ב, ע"א — דף ג, ע"ב
עמודים 8-13	—	דף נה, ע"ב — דף נח, ע"א
עמודים 14-15	—	דף נט, ע"ב — דף ס, ע"א
עמוד 17	—	דף סב, ע"א
עמודים 18-19	—	דף עט, ע"ב — דף פ, ע"א
עמוד 20	—	דף פב, ע"ב
עמודים 21-22	—	דף פד, ע"א — דף פד, ע"ב
עמודים 24-25	—	דף פו, ע"ב — דף פז, ע"א
עמוד 27	—	דף צא, ע"א

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

מוסף רע"י

רבינו חננאל

דפי הגמרא לקוחים ממהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

עין משפט
נר מצוה

ב י א מ״י פ״ה מ״ל
טומאת מלח ט״ל
ג ב א מ״י ש״ל ז ו פ״א
ש״ל ה״ל ו פ״א מ״ל
ש״ל אבות טומאה ה״ל
ו פ״ד ש״ל ז ו פ״ה ש״ל
א ו פ״י מ״ל טומאת
גדרת ה״ל ז ו פ״א מ״ל
טמא׳ משכב ומושב ה״ל
ש״ל ש״ל רמז
ד ג א מ״י פ״ה מ״ל
טומאת ש״ל ז
ו פ״א מ״ל ש״ל אבות
טומאה ה״ל א טומה
ט ב ד מ״י פ״ה ז״ל ש״ל
מנון ה״ל א ב ט
עשין ק״ טושי״ע ח״מ
שפט טושי״ע
בזו ה״ מ״י פ״ה ש״ל הלכה
י ימנו וטושי״ע
ז ו א מ״ל טושי״ע
ש״ל טושי״ע
יח ז מ״י ש״ל אבות
טור ש״ל ש״ל מ״י
ושפ״י
יח ז טושי״ע ח״מ ק״ ש״ל
ש״ל א
ב ט טור ש״ל ח״מ ק״ ש״ל
ש״ל ש״ל א

תולדותיהן לא כיצוא
הכא, מאי. אמר ר'
פפא שי תולדות
כיצוא בבתות שי מן
הכא כיצוא בתי' דר'
אבות נאמרו בשור, השן
התולדות ותרגל. קוקן, דר'
שי ית אן יצונה דר'
פפא. ביה דרמטי כ'
ליקין הרמנטי בן תמה
למותרת תולדה. פי'
תולדה כמו קרני
קוקן בן כנענה תול'
התולדות. אבל קרני
התולדות. שרור קרני
מחלית מועדת היא. תיש'
קוקן ראם קרני ור'
תולדות קוקן. לך דבר
שכונות התהבאמ לחיוק
התולדות מצי. קרני
גיפסה נשיכה רביעה
בכיעטה ופשת' תולדה
קוקן. בן קאמ ר'
פפא תולדות לא כיצוא
תולדות לא ורגל.

תנו רבנן שלשה אבות. הפסיק
בבביתא זו לפרס תולדותיהן
ללא כיוצא בזה דקאמר רב פפא
אשהיא: **אבל** במחוברת אימא
בבביתא מועדת היא. לשם נזק שלם
ומהי בפעם ראשונה וזמ"ל
אי ממלושה דייח ממלושה אי
ממשל אבות הסינח למ"ד (לקמן)
ד"ה: קרן עדיפא דכוונתו להזיק
ואפילו קרן חמי ועדמפרס ר"ת למ"ד
דקיימי למ"ד פלגא נזקא ממונא דלית
ליה סתם שזורים לאו בחזקת שימור
קיימי אצל למ"ד פלגא נזקא קנסא
דלית ליה סתם שזורים בחזקת שימור
קיימי לא חמי קרן מכולהו כדלמרינן
לקמן (סג) כי שדית בור צניייהו
לאמי כוליהו לבר מקרן דאיכא למיפוך
שכן מועדין מתחילת פ"י דרכן
להזיק משא"כ בקרן בחזקת שימור
קיימי וי"ל דלמ"ד פלגא דנזקא קנסא
היינו דקאמר אצל במחוברת אימא
כולה מועדת היא וישלם נזק שלם
בפעם ראשונה לאו משום דליטערך
קרא לאשמועינן דלזין מועדת אלא
להראות הולך לאשמועינן להביא
הראיה מפסוק דמחוברת נמי הוי
בכלל נגיפה שלא תטעה לומר
דנגיפה היינו בתלושה דומיא דקרי
בבביתא דלדקיה אצל במחוברת דרכו
להזיק מתחילתו ונלמוד מבור ומחד
מאבות לחייב לתתלה נזק שלם:
ומלתא אנב אורחיה קמ"פ.
ואפילו לרב פפא

לדאמיר לקמן צשור שנגח ד' וז' ידף (ה). דמועד לאדם סתמא לא הו מועד לזכמה היינו דוקא שנגח ג' צני לאס דזכסי לא הו מועד לזכמה אצל גנח דזכסי אשור וזחמור דהוי מג' מיניס הוי מועד לכל אצל גנח שור וזחמור וגמל לא הוי מועד לאדם ואע"ג דלכל זכמה הוי מועד אפילו לרב פפא כדליתא תס וז"ר מנחם פי' דה"ק מועד לאדם שיהי מועד לכל זכרה צו מזכמה ונשאר מועד לאדם הוי מועד לזכמה דחורה דזכמה לאלא חורה היא אצל מועד לכל וחורה מאדם לא הוי מועד לאדם דחורה היא: **באשר** יבער הגלגל פי' ר"ח ששן דומה לאשן פי' שיש: **כמו** נדכין די אשן גלגל (שורא ו)

כְּשֶׁהַשּׁוֹר נָחַ אֶלֶס כְּתִיב (שְׁמוֹת כ"ו) כִּי יָגַח שׁוֹר אֶת אִישׁ וּגְבִי נִגְיָהָ שֶׁ
שֵׁשׁ לוֹ דַּעַת לִשְׁמֹר אֶת גּוֹפוֹ: **כְּפִיב כִּי יָגַח** דְּוֹדַי נִתְּ
עוֹמֵד וְדַחְפוּ בְּקַרְיָיו. לִישָׁנָה אֲחֵרִית * אִתּוֹ לִיָּה מוֹלָא וְאִינוּ נֹחַ
וְצִמְחִיתָ קֶרֶן בְּנוֹף: **וְאִבָּז אֲוֹרִיתָ קִמְל** קִרָּא מִדְּתַלָּה נִגְיָהָ
הַאֲלֵס מִשְׁמִיעִנוּ דַּעַת הַמּוֹעֵד הַלְּהוֹרֵא אֶת כְּבִדְהָה ג' פְּעִמִּים לֵאלֹס
מִשְׁלֵס אֶת הַכּוֹפֵר לְשׁוֹר הַמּוֹעֵד אֶלֶס כְּתִיב כְּפִיב קִקְל פְּעִמִּים וּגְבִי
הַיִּינוּ שְׁמִשְׁלֵס אֶת הַכּוֹפֵר דְּמֵי הַלְּהוֹרֵא יִיֹרְשׁוּ וְלֹא
הַיִּינוּ וְאִי אֶתֶּה הַיִּינוּ עַל רִיחָת שׁוֹרוֹ אֲבָל מוֹעֵד לֵאלֹס הִי הַיִּינוּ
עַד שְׁנֵה שְׁלֹשׁ פְּעִמִּים שְׁלֹא נִסְקֵל מִיַּד כְּשֶׁהֵימִת הַרְשָׁיו
וְרִגַל הַיִּיקָה מִזֵּיו דְּכָל שְׂעָה הִיא מֵהִלְכַת וְאֵס יֵשׁ כְּלוֹס
דְּקֶרֶן הֵן דְּלִין הַיִּיקוּ מִזֵּי וְאִין הִנָּה לְהַיִּיקוּ וּמִשְׁלֵמי חֵזִי נֹזַק כִּי

וגו': הכא מאי. תולדות דשבת
כאבות תולדות דטומאה לא הו
כאבות והכא תולדות דזקין מאי
מי אמרין תולדות כינא בנה לא שאל
אז ל"ש תולדה אם הויק משלם לא
דלמא לא: יש מהן דו'. ולקמן מפרש
מילתיה דרב פפא בשמעתין: הקרן.
לגנוז: השן. לאכול: רגל. דריסה
לשבור את הכלים: באלה סגנה
אם ארס בנס עמיס יגגה. אלמא
נגיפה בקרן: דבי קבלה. נגיפא
וכתובים: והאי מילף הוא. בתמיה.
הא לא גמרי' מדברי קבלה לא חיוב
ולא פטור אלא גלי' מילתא הוא
דכל היכי דכתיב נגיפה קרן הוא:
אלא. להכי יאמרין דאומר דמהו
דמימא כי חלק רחמנא בין תמה
למועדת דשבור תם כתיב וחלו את
כספו [שמתא] דלא משלם אלא חצי נזק
ובמועד כתיב שלם ישלם שור תחת
השור [שם] דמשלם נזק שלם ה"מ בקרן
השור דמילא דקרי' דקריה בן
כעננה וכגון שאחזה הבהמה הקרן
בין שיניה ונגסה דהתם ודאי לא
משלם תם כוליה נזק משום דאין
דרכה כך ולא היה לנעלים לשמור
מדבר זה: אלמ מחוברים. דלדוריה
הוא: אימא כולה מועדא היא. אפילו
בתחילה ומשלם נזק שלם: פ"ט.
וקרי' ראש כתיב בה נגיפה אלמא
מחויבת נמי קרי' נגיפה ובסתם
נגיפה פליג רחמנא בין קרן תמה
לקרן מועדת: שדחפה בגופה
והזיקה בכוונה: רביעא. שראתה כלים
דקרן והלכה ורבעא עליהן כדי
לשברן: בעיטא. שבעטה ברגליה
ושברה את הכלים. ואהכי הוו תולדות
דקרן דכוונתן להזיק כי קרן ואין
הנאה להזיקה כי קרן ואין הזיקן
מאי מדיר והלכך הוו כי קרן דכל
אימת דלא הוועד ב"ד ג' פעמים
בכך אינה משלמת נזק שלם: מאי
שנא נגיפה דקרי' אליא אז דכפסי
כי יגה נגיפה נמי כתיב כי יגוף
שור איש את שור רעהו. וכיון
דנגיפה כתיב מיהו נמי אז: הך

הגוף: **פסח הכסוב בנגיפה**. כי יגור שור איש את שור רעהו: וסוים בנגיפה. אלו דורע כי שור נגח הוא ולא כחכי כי שור נגף הוא אלף נגח: **לומר נלך**. דרך נגיפה לאלו דחיפת הגוף היא אלף נגיפת נגחם וליכא למימר דלכתי נגיפה היו אב ונגיפה זו היא נגיפה דהיינו דחיפת הגוף דהא נגיפה אשכחן דבקרן יהו: **גבי אדם**. כי שור כחכי [אס] כי יגור שור איש את שור רעהו: **אדם דאיש** לא יזון בלעוד הלרע ובא עליו בכח אלף נגיפה היו משמע שמתאו בנגיפתו דהיא דחיפת קרן מעט אלף בנגיפה בכח ובכוונה בלעוד ונגיפה בזהמה דמשמע נוחה היא הבהמה למות מן חשיז העולה לגבי אדם דלס גחא אדם ומת דינו כחם דלינו השור נקי (שמות כב) ובצועע כחכי [אס] גחם בעלינו יומת וההיא תהא ממזל דלממירין בפר"ק דסנהדרין (דף טו:) על דלמיתו חא נדל לבהמה ומועד להרוג את האדם משכחת לה *כשלא עמד ריבזה פולדו דרגל היא. דעל ידי כפיפת רגליה היא רובצת: ת רגליה היא דורסת: **הני אין היוקן מאיו**. הלכך בעולה פ: **מאי שנה קרן**. דמחייב דכוותה להזיק כו: **ושלם**. את בעירה: **הגלל**

(א) 'ע' תוס' נדה נא: ד"ה
ולכתוב, (ב) [חגיגה י: נדה
כג.], (ג) [שבת נג:],
(ד) [לקמן לו.], (ה) [לקמן
נה.], (ו) צס"א: הועד,

1. וְכִי יִצְחָק שׁוּר אֵת אִשׁ
שׁוּר אֵת אִשְׁתּוֹ וּמֵת וּמִכְבֹּדוֹ
יִשְׁקֶה הַשּׁוּר לֵאמֹר אֵל
אִבְלִי
שָׁכְרוּ וּבִעַל הַשּׁוּר
שָׁמַח כֵּן
2. וַעֲשֵׂה לְדֹדֶיךָ כֵּן
בְּמִנְהַגֵּי שׁוּר בְּרָדְלִי וְאִמְרִי
לְכֹה אִמְרִי לְבִאֵלֶת וְאִמְרִי
אֵת אֶרֶץ דֹּדֶיךָ:
מִלֵּכִים אֶ כִּי
3. בְּבוֹר שׁוּרֵי הָדָד לֹ
קִרְיָתֵי אֶרֶץ
קִרְיָתֵי אֶרֶץ
וְאִמְרִי נִגְחֵי יִדְדִי אֶפְסִי
וְאִמְרִי נִגְחֵי רִבְבוֹת אֶפְרַיִם
וְאִמְרִי אֶפְרַיִם מְנַשֶּׁה:
דְּבִרִים לֹ
4. וְכִי יִצְחָק שׁוּר אֵת אִשׁ
שׁוּר רִעְזוֹ וּמֵת וּמִכְבֹּדוֹ
וְאִמְרִי הַשּׁוּר הִנֵּה יִצְחָק אֵת
כִּסְפוֹ וְאִמְרִי הַשּׁוּר אֵת
הַחֲצֹץ: או נודע כי שור
נָגַח וְאִמְרִי תַחֲמוּלֵי שְׁלֹשׁ
וְאִמְרִי שִׁמְרוּהוּ בְּעִלְיוֹ שְׁלֹשׁ
וְאִמְרִי שִׁמְרוּ תַחֲתֵי הַשּׁוּר
וְאִמְרִי יִדְדֵי לֹ:

שמות כא לה-לו
5. כי יבער איש שדה או
כרם ושלח את בעירו
ובהר בשדה אחר מיטב
ושדוה ומיטב כרמו
ישלם: שמות כב ד
6. אשריכם רגע על כל
מים ששחתי רגל הלו
ותחמור: ושיהיה לך
7. לכן הגני מביא רעה
אל בית ירבעם והזכתי
לירבעם משתי בקרי
צורו ועובד בשראל
ובהרתי אחרי בית
ירבעם כאשר יבער
הגל עד תהמו
מלכים א ד י

גמ' דברי תורה מדברי
קבלה. ע' חולין קלן
ע"א חוס' ד"ה אחי:
רש"י ד"ה בתיב כי
ינח בו' אית ליה מולא.
עין שצט נג ע"צ צרש"י
ד"ה מולא: שם ד"ה
ואנב אורחיה. בשל"א
עמד בדיון. לקמן ד' (ה)
ומא' ע"א:

כי יגור. ידחוק, בין
 בקרניו בין בגופו בין
 שנשכו בשניו, כוין בכלל
 נגיפה הם, שאין נגיפה
 אלא לשון מכה (שמות כא
 לה). אדם דאית ליה
 מזלזא. מלאך שלו ומלך
 עליו (שבת נג). ושלח זה
 הרגל. מוקי מדבר קף רגל
 (שמות כד). ובענין זה
 השן. מוקי רשע האוכלת
 ומצעת (שם).

מסורת הש"ס

הגלג. היינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה וכחצי ציה יצער.
 לישנא אחרינא גלג זה רעי שהשן מצערת למאכל ונעשית גלג
 כמו גללי אדם וגללי צהמה: אידי ואידי. ושלח ויצער תריוהו
 אשן ושלח אתא לחיוביה היכא דלא כליא קרנא דמשמע כגון

ה'א ד'א מב'א קרנא. פ"ה שח' שעמיד לנמוח אכל לא כחמלה וקשה והא מכליא קרנא שגם העצלים הם יכולים לקצור אלא י"ל שטנפה פירות להנאתה מכל מקום קרנא ליה לקמן לנתיפ פירות להנאתה מולדה כיון דפשטיה דקרנא איירי צביליה דמלואה דקרנא"ו

וה'א ד'א מב'א קרנא. וא"ת ולכמוז

הגלל עד תומו אומר
הוא אומר משלחי רג
דכתב רחמנא משל
הא לאו הכי במאי מ
אי שן כתיב איצט
אשן והא דמכליא
קרבא קמ"ל והשתא
דלא מכליא קרבא
הלא שניא מכליא
מכליא קרבא אף שן
וולא שניא לא מכליא
זו השן וכן הוא אומר
עד תומו מעמא דכר

הגלל עד תומו הא ל
לה ° אי קרן כתיב אי ר
אידי ואידי ארגל ה
דשלח שלוחי קמ"ל
רגל דאזלה ממילא
שן לא שנא שלח

תורה אור השלם

לא י' כתיב ולא מ' בתיב. מימה
דבפ' הפרה (לקמן דף נ: וס'
מנן מה צור יש צו כדי להמית עשרה
פ' בקונט' דסתם צור יש צו י' א"כ
י' כתיב ועוד קשה להכח' דריש
מיוממת יהיה לו ועוד דצמקון פריך
סוף סוף זה אכזר למיתה וזה חס'
למזוני וקונ' הקונט' דנפל שמה שור

דנפקא לן שן דממילא מוזער אטא
רגל וילפה מיניה: נסחכס כזוטל
הנאחס. והפילתו או טיפסה פירות
להנאחס * שנחגלגלה עליהן דרך
קוסים וממורים דהיינו דמזיל דשן
שש בראש להנאחס: ומאי שגא שן.

מהקדקא מוקמת מילתיה דרז פפא
תולדה דשן ורגל: כל הזק דרך
הילוך שלם כבוונה הוי תולדה דרגל
דהזיקו מלוי ואין כוונתו להזיק:
וצעזעה שגדקו כלים בשערה
וגררתו ושברתו: מאי שנא רגל.
דמחייב דהזק מלוי כו': אב עשרה.
זור עמוק י' טפחים היינו אב דבכך
דכל להמית: וזה אב לנוקין. דאם
נפול שור בצור תשע ומת פטור
בעל הבור ולא חזק חייב וזה הוא
דהא מדיוקא דקרא נפקא מדכתיב
והמת יהיה לו דמשמע זור עשרה
דבר מקטיל הוא חייב מיתת השור
הא צרי מהכי במיתה לא חייב הא
ציוקון מתחייב. לישנא אחרינא סוף
סוף א' אב למיתה חה אב לנוקין
דכי היכי דנפיק לן מקרא זור
עשרה למיתה נפקא לן זור ט'
לנוקין דכתיב: ונפל שמה שור או
חמור משמע בין ומצא חזק בעל
הבור ישלם שמה אס מה השור
אמור רצק בצור תשעה פטור דלא
מתמת הבור ממ דאין זו כדי להמית
אבל חזק חייב דזור תשעה זר
היינו רואי: אדנו א' חבנו חבוננו

ממנוקי' דקרא דונפל לא ממעט אלא אמאי דלמיב בקרא צדיק
דהיינו צור עשר ולא אימורא: **בין** ארב בין אשמואל היינו בור.
וא"ת הא רב אית ליה לקמן (דף כ:) צור שחיבתו מורה להכלו ולא לחצטו
ויייל דהתם משום דקרקע עולם הויקמו אבל הכא חצטא דדייה הוא:
משורו
עסקי כרייה ופמיחה צא לו אף כל תקלה שהפקירה חייב:
אי

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

ומת חייב, פחות מ' טפחים חייב בנוזקין ולא במיתה. ותרויהו אבות נינהו, זה אב למיתה וזמאי ניהו, אבנו סכיני ומשאו שהניחו ברשות הרבים. ואמרי' היכי דמי אי דאפקינהו בין לרב חלוקת רב ושמואל בפ' המניח את הכד הלכה נשברה כדו כו'.

ר, אי אפשר לך אלא לרבות את שניהן. הוה אמינא דאע"ג דמרבת לתרויהו הוה אמינא לעולם הוה ואכלה, אבל אם הלכה מעצמה ואכלה לא. קמ"ל ובער בין שילחה ובין הלכה מעצמה.

(א) עי' תוס' דף ב: ד"ה כאשר יבער וכו'.

עין משפט
נר מצוה

(א) [לקמן ו. כח:] (ב) לקמן
(ג) [סנהדרין עב:]
(ד) [בבא] (ה) [לקמן ח:]
(ו) [לקמן יג:]
(ז) ס"א אין זה, (ח) [שמות
כב], (ט) [ויכ"כ הערוך ערך
כח], (י) [גיטין ס.], (כ) [ועי'
מוס' שבת קטו. ד"ה ובידו
ובמוס' מגילה כא: ד"ה
במגילה]

1. אָמַר שְׁמַר אֶתָּא בְּקָר
וְגַם לַיְלָה אִם תִּבְעִיּוֹן
בְּעִי שְׁבוּ אִתִּי:
יִשְׁעִיהוּ כֹּא יֵב

2. אֵיךְ נִחַפְּשׁוּ עֲשׂוּ נִבְעוּ
מִצְפְּנֵי: עוֹבְדִיָּה אוּ

תוס' ד"ה וממונך בו
דפשיטא דאם הדליק. עי'
לקמן כז ע"א תוס' ד"ה
אשו משום ממנו:
ד"ה בדמותרגם רב יוסף
ובו'. ואין לך עת לעשות
גדול מזה. עי' שבת דף
קטו ע"א מד"ה לא נתנו
ומהרש"א שם:

[illegible]

וְאִי דְלֹא אֶפְקְרִינֶיהּ אִי לְשִׁמּוּאֵל דְּאִמֵּר ב' כּוֹלֵם
מִבּוּרֵי לְמַדְנֵי הֵיִינוּ בּוּר וְאִי לִרְבִּי דְּאִמֵּר כּוֹלֵם
מִשּׁוּרֵי לְמַדְנֵי הֵיִינוּ שׁוּר מֵאִי שְׁנָא בּוּר שְׁכָן
תַּחֲלַת עֲשִׂיתִי לְנוֹק וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתּוֹ עֲלִיךְ
הֵנִי נִמִּי תַּחֲלַת עֲשִׂיתִי לְנוֹק וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתּוֹ
עֲלִיךְ אֵלֶּא *תּוֹלֵדָה דְּבוּר כְּבוֹר וְכִי קֹאמֵר רַב
פֶּפֶא אֲתוֹלֵדָה דְּמִבְעָה מֵאִי נִיהוּ אִי לְשִׁמּוּאֵל
דְּאִמֵּר מִבְעָה זֶה שֶׁן הָא אוֹקִימָנָא תּוֹלֵדָה דְּשֶׁן
כְּשֶׁן אִי לִרְבִּי דְּאִמֵּר מִבְעָה זֶה אֲדָם מֵאִי אֲבוֹת
וּמֵאִי תּוֹלְדוֹת אֵית בֵּיהּ וְכִי תִּימָא אֲב גִּיעוּר
תּוֹלֵדָה יֵשֶׁן וְהַתֵּנָן^א *אֲדָם מוֹעֵד לְעוֹלָם בֵּין
עַר בֵּין יֵשֶׁן אֵלֶּא אֲכִיחוּ וְגִיעוּר הִיכִי דְּמִי אִי
בְּהָדִי דְּאוּלִי קְמוּזִי *כֹּחַ הוּא אִי בְּתַר דְּנִיִּיה
בֵּין לִרְבִּי כִּי לְשִׁמּוּאֵל *הֵיִינוּ בּוּר אֵלֶּא תּוֹלֵדָה
דְּמִבְעָה כְּמִבְעָה וְכִי קֹאמֵר רַב פֶּפֶא אֲתוֹלֵדָה
דָּאשׁ תּוֹלֵדָה דְּאִשָּׁא נִיהוּ אִילִימָא אֲבָנוּ
סְכִינוּ וּמִשְׁאֹו שְׁהֵנִיחֵן בְּרֹאשׁ גָּגוּ וְנִפְלוּ
בְּרוּחַ מְצוּיָהּ וְהוֹזִיקוּן הִיכִי דְּמִי אִי בְּהָדִי
דְּאוּלִי קֹא מוּזִי הֵיִינוּ אִשׁ מ"ש אִשׁ דְּכַח
אַחֵר מוֹעֵרֵב ב' בְּהֵן וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתּוֹ עֲלִיךְ הֵנִי
נִמִּי כַח אַחֵר מוֹעֵרֵב בְּהֵן וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתּוֹ
עֲלִיךְ אֵלֶּא *תּוֹלֵדָה דָּאשׁ כָּאשׁ וְכִי קֹאמֵר
רַב פֶּפֶא אֲתוֹלֵדָה דְּרִגְלֵי רִגְלֵי הָא אוֹקִימָנָא
תּוֹלֵדָה דְּרִגְלֵי כְּרִגְלֵי *יְבַחְצִי נֹק צְרוּרוֹת
דְּהִלְכְּתָא גְמִירִי לֵהּ וְאִמָּאִי קְרִי לֵהּ תּוֹלֵדָה
דְּרִגְלֵי יִשְׁלָם מִן הַעֲלִיָּהּ וְהָא מִבְעָאִי בְּעִי
רַבֵּא *דְּבַעֵי רַבֵּא חֲצִי נֹק צְרוּרוֹת מְגוּפֵי
מִשְׁלָם אוּ מִן הַעֲלִיָּהּ מִשְׁלָם לִרְבִּי מִבְעָאִי
לִיָּה לִרְבִּי פֶּפֶא פְּשִׁימָא לִיָּה לִרְבִּי דְּמִבְעָאִי
לִיָּה אִמָּאִי קְרִי לֵהּ תּוֹלֵדָה דְּרִגְלֵי *לְפֹטְרָה
בְּרַה"ר: *הַמְּבַעָה וְהַחֲבֵרֵב כּו': מֵאִי מִבְעָה זֶה
אִמֵּר מִבְעָה זֶה אֲדָם וּשְׁמּוּאֵל אִמֵּר מִבְעָה זֶה
הַשֶּׁן רַב אִמֵּר מִבְעָה זֶה אֲדָם דְּכִתְיִב י' אִמֵּר
שׁוּמֵר אֲתָא בְּקֵר וְגַם לֵילָה אִם תִּבְעִינֵן בְּעִי
וּשְׁמּוּאֵל אִמֵּר מִבְעָה זֶה הַשֶּׁן דְּכִתְיִב ז' אִיךְ
נִחְפְּשׁוּ עֵשׂוּ נִבְעוּ מִצְפּוֹנֵי מֵאִי מִשְׁמַע
כְּדִמְתַּרְגֵּם רַב יוֹסֵף אִיכְדִין אִיתְבָּלִישׁ עֵשׂוּ
אֲתַגְלִין מִמְּמִירוֹהִי וְרַב מֵאִי טַעְמָא לֹא אִמֵּר
כְּשִׁמּוּאֵל אִמֵּר לָךְ מִי קִתְּנִי נִבְעָה וּשְׁמּוּאֵל
מ"ט לֹא אִמֵּר כְּרַב אִמֵּר לָךְ מִי קִתְּנִי בּוֹעָה
מִכְדִּי קִרְאִי לֹא כְּמֵר דִּיִּיקִי וְלֹא כְּמֵר דִּיִּיקִי
רַב מ"ט לֹא אִמֵּר כְּשִׁמּוּאֵל תְּנֵא *שׁוּר וְכֵל
מִלִּי דְּשׁוּר וּשְׁמּוּאֵל נִמִּי הָא תְּנֵא לִיָּה
שׁוּר אִמֵּר רַב יְהוּדָה תְּנֵא שׁוּר לִקְרָנוּ
וּמִבְעָה לְשִׁינוּ וְהִכִּי קֹאמֵר לֹא רֵאִי הִקְרָן שְׁאִין
הַנָּהָה לְהוֹזִיקוּן כְּרֵאִי הַשֶּׁן שִׁישׁ הַנָּהָה לְהוֹזִיקָהּ
וְלֹא

דקאמער אזוי לאמיר אזוי וסכינו לא
גרס אי לרבי דאמער כולם משורו למדנו
היינו שור לרבי א"ש דצמה האד
אמ"י כדפרש"י אבל קשה כיון דמבור
נמי יליף לפטרו צהו כלים כבור ולקמן
צבהמניח (דף כח.) מחייב צהו רב
כלים גבי נשבר דרו:

וממונה. לאו דוקא גבי צור
דלאו ממנונא הוא וכן
גבי אש °דפשיטא דאס הדליק גדישו
של חצירו צאש של אחר דחייב:
תולדה ישן. הוה מני למפרד

[illegible]

במחילה וּמִבְּקָשׁוֹ מַחִילָה זְעִיּוֹ. אֲלֹמָה בָּדָם כְּחֵץ זְעִיּוֹ: אִיגֻלִּין. מִתְּרוֹמָה
מִגְּבוּלָה הוּא הִדְּיֵנו שֶׁן שְׁפַעְמִים מְגוּלָה וּפַעְמִים מְכוּסָה: נִצְבָּה. דַּמֶּשׁ
זְעִיּוֹ: סָהָ שׁוֹר לִקְרֹנוּ וּמִצְבָּה לְשִׁינוּ. וּלְקָנָן [7] פִּרְיָ רִגְלָ מִלְּ
רַמִּי הִקְרֵן שְׁמִין הִנָּה לְהִזְקִיו כְּרָמִי הֵשֵׁן כּו' לְזִמּוֹן דָּלִי כֶּחֶץ רִחְמָנָה קֶחֶ

המשך הנספח בעמוד הבא.

נה:

א מ' פ"ד מכלות
טק מנות ה' א סג
עשין קס טוש"ע ח"מ
א ס' טק"ב:
ב ב מ' שם טוש"ע א
טק"א:
ג ג מ' שם טוש"ע א
טק"ב:
ד ד מ' שם טוש"ע א
טק"ג:
ה ה מ' שם הלכה ה
טוש"ע א טק"ה:
ו ו מ' שם הלכה ו
טוש"ע א טק"ו:
ז ז מ' שם הלכה ז
טוש"ע א טק"ז:
ח ח ט מ' שם פ"ד
הלכה א טק"ח:
ט טוש"ע ח"מ ס' שלד טק"ט
א:
י י מ' פ"ד שם הלכה
י טוש"ע א טק"י:
יא יא מ' שם הלכה יא
טק"י שם טוש"ע ח"מ
א טק"יא:
יב יב מ' שם פ"ד ה' א
טק"יב שם טוש"ע:
יג יג מ' פ"ד ח"מ
קס מנות ה' ז ועין
השגחות וכו' מ' טק"יג
טוש"ע א טק"יד:

[illegible]

(גיטין נג.).

תחילה אלא אגב דתמן כסא כראוי
נצור דהנכר להזכיר דין פומה וכו' ו
סבא דבר הכתוב תמא נמי קר נעל
בפניה כראוי: **נפרצה בלי'ה**
א"פ דמנא נעל בפניה כראוי פטור
למחני נפרצה בפניה פטור
למחני נפרצה (דף י"ז) הא ציוס
למחני נפרצה אית ליה נמי תמא ומסתמא
דע שפרכא א' ליה בלי'ה אפילו
נודע לו שפרכא ויחיה דההמה אין
לו לטרוח וימר מדאי לחור אחריה
בפניה: **או שפרכא בפי'ה**
למחני נפרצה אפילו לטרוח
פטור סבלא הוליוס:

הַתּוֹרָה מִיעֲטָה בְּשִׁמְרֹתָם. וְאֵעִי: דְּלַעֲלֵל צִפְרִי (דף סה:) הוּא צִעֵי לְמִילָף דְּשֵׁן וְרַגְלֵי חַיִּיב צְרֻסֹת הֶרְבֵּס מִקֵּי מִקְרָן וְכֵן צִעֵי לְמִילָף לְמַפְסֵף קֶרֶן בְּדִה"ר מִשֵּׁן וְרַגְלֵי בִק"ו אִי לֹא וְאִי וְלֹא פִרְכֵּינֵן מִסְכָּן מִיעֲטָה צְשִׁמְרִיתָם מִשּׁוּם דְּלִין שִׁינִי לְהַקְשׁוֹת מִשְׁמִירָה אֲמַשְׁלֹמִין אִי מִמֵּי כִר"א בֵּן יַעֲקֹב דְּלֹאֲמַר אֲחֵד חֹסֶה וְאֲחֵד מוֹעֵד קָטִי לִי צְשִׁמְרִיתָהּ פִּסְחוֹת: **הָא כִּסְהוּ פִּסְחוֹת.** וְאִם וְדִלְמָא צִכְסוּ מַעֲוֵלָה הִרְבֵּה קִאֲמַר יִכְ"ט לֹמֶה לִי קֶרֶף דִּקְדָּ"ר עַד דְּטֻעִים לִיָּה דְּכֹאֲמַר לַעֲלִיל (דף ג.) וְי"ל דְּפִשְׁטָא לִיָּה דְּכֹסֵי מַעֲוֵלָה כְּרִיתָם לִיָּה חֲשִׁיבִי אִי מִיָּה פִּסְחוֹת הַכְּמֹכָה הַכְּרֹכָה לְפִיטוּחַ וּפְתוּחַ שִׁמְרִיתָהּ מִכֻּסָּה צִכְסוּ כַּעֲנִין שְׁמִירָה פִּסְחוֹתָהּ מִסְתַּמָּחַ לֹא הַמְחִירָה עֲלִיו לְכַסְתּוֹתוֹ צִכְסוּ מַעֲוֵלָה יוֹתֵר מִן הֶרְבֵּשׁוֹן וְלֹא אֲמַר הַכְּרֹכָה לִיָּה יִכְסֹנוּ אֲחֵלָּה צִכְסוּ הֶרְבֵּשׁוֹן וּפְתוּחָהּ וְאֲכֹרֶה קִאֲלִי צִשׁוּהַ וּצְקוּטֶרְס מִשְׁמַע דְּכֹל צִכְסוּ עַד טֻעִים לִיָּה חֲשִׁיבִי צְשִׁמְרִיתָהּ **עַד דְּעֵבִיד בְּעִין וּבִיעֵר.** דְּרִשְׁנֵי מִיָּה עַד דְּצִרִיבֵּי מִכְלֵמָה (דף ג.) וְרִשְׁנֵי מִיָּה אֲחֵלָּה מִמִּלְיָן מִ"מ

חזירו או שהיתה רה"ר גבוה מן
 הגינה ונפלה: מה שנהניית לפי
 הנחתה ולא לפי הניקה: שמים זית
 סאה באותה שדה. אין שמים זית
 הערוגה לבדה מפני שמספיד אותה
 ששמים אותה בכל שווייה ורחמנא
 אמר ובער צדדה אחרי' ודרשין גמ' [מ:]
 מלמד ששמים אותה על גב שדה אחרת
 אלא שמים זית סאה באותה שדה
 כמה שמים יפה קודם שנאכלה ממנה
 הערוגה וזאת וכמה היא יפה עכשו
 והשפא לא משלם כולוה דמיה דמי
 שלוקם בית סאה כשהיא בתצואתה
 אינו מולול בה בשליל הפסד ערוגה
 אחת כי אם דבר מועט: ר"ס אומר
 אכלה פירות גמורין. שכבר ביטלו
 כל זכריו: משלם. כל הפסד. והביא

שמימין אבג שדה היבד עדיין לא נגמרו: גב' מאן סנא מועד צסמירה פחוסה סגי ליה. מני מתני' דאמר אאן שזיזקא צון ורגל הול דהיינו מועד צמחילתו סגי ליה צנעלה כראוי דהיינו פמירה פחותה כדלוקאנאן שיכולה לעמוד צרות מנזיה ואי אמי רוח שאין מנזיה לא קאי: קשרו צעלו. לשור: ונעל צפניו כראוי גרסי: סס עמיא דלא סגי ליה צפחותה טעמיה דר' יהודה צפרק שור שנתנ' וס' ונעל דס' סס:

ר"א. פליג אסרווייהו דאלינו ר"מ מיהו
בשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר
לית ליה נטרימותא למועד: **הא כהנו.**
אפי' פורתא ולא בני עד דטאש ליה
בפסחא: רעין מצעיה. בפשיעה:
כעין ובער. כעין אצטרכלנה לזמנא
דידיס כלומר בפשיעה: **מסני' נמי**
דיקא. דטעמא משום דהתורה
מיעטה אכל בקרן מועדת לאו כר"י
ס"ל: **מודקנין לאן.** דאין הויסק
אלא בשן ורגל: **עסקין ואפי'**
כולהו פירקי עד השתא: **פטור**
מדיני אדם. קסבר גרמא בזהקין
פטור: **הפסח גר.** ויאלתא בזהמה
ויברכ: **הפסח רמני.** אלא דרביהו

[illegible]

ישן ורגל דמועדן
 יומר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור
 יני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו
 ימבירו בפני הדליקה והשוכר עדי שקר להעיד
 ואינו מעיד לו: אמר מר: הפורץ גדר בפני
 ילמא בכותל בריא כדני אדם נמי יחייב "אלא
 בכותל

(א) [ע'י תוס' לקמן נז: ד"ה
גפלה], (ב) [ע'י לקמן נח:
תוס' ד"ה שמין ותוס' ב"מ
לט: ד"ה שמין], (ג) לעיל
מה: לקמן לט: [וע'י תוס'
שבת נב: ד"ה קשרה],
(ד) לעיל ב: (ה) [תוספתא
שבועות פ"ג ע"ש],
(ו) [שמות כב:]

1. או נודע כי שור נגח
הוא מתמול שלשם ולא
ישמרנו בעליו שלם
ישלם שור תחת השור
והמת יהיה לו:

- שמות אל
2. וכי יפתח איש בור או
כר יבנה איש בור או
שומן ונפל חסדו שור או
חמור:
3. כי תצא את ומוצא
אנאך וישו או
הקדמו או חסדו שלם
ישלם הנבחר את
ההפך:
4. כי יבשר את שדה או
כרם שלח את עירו
ובכשח את שדה אתר עירו
ישלם ויבשר כרמו
שדה:
5. אשרים ורעי של השור
שמן משלח את השור
ותומרו:
6. לבן הגני מביא רעה
אשר ברת: ויבשר ויחמור
ולבנה משתין ויבשר
ועצוב ויבשר אשר
ירבם כאשר שרם:
7. הנקל עת חמו.

(ה) תום' ד"ה עד וכו'
ש"מ דאדם נמי:

[א] רש"י ד"ה אי כותל
 כ"י ואברהמה כ"י. נ"ב וכן
 פ"י תוספות כאן ובסגדרין
 אבל כתבו שם ד"ל דגם
 אברהמה חייב ול"ד למתני
 דמייני בנזקיה וכו'
 הרמ"ה. והרמב"ם כ' דאף
 בנזקיה מחייב כאן משום
 דמתכוין (ועי' בהגר"א ס'
 ש"ו סק"ח וס"ה י):

פרק ששי: הכונס
הכונס צאן לדיר. הפורץ
גדר לפני בהמת חבירו כו'.
בדיני אדם נמי [יהא]
חייב. והאיכא הנותן סם
המות בפני בהמת חבירו
פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים. ויש ספרים
דמייטי וזה הכא בהנך
דקאמרו רות ליכא, וכך היא
בפר"ח ז"ל.

עין משפט
גר מצוה

לו א מיי פ"ד מהלכות
 גביה הלכה א:
 לו ב מיי פ"א מהל'
 שירות הל' ד סג
 עשין פט טוש"ע ח"מ
 שג סעף יב:
 לז א גמ"ס טוש"ע שם
 סעף יג:
 לב ד ה מיי שם סג שם
 טוש"ע ח"מ ק' שמ
 סעף א:
 לו ב מיי פ"ח מהלכות
 שאלה וקדון הל' א:
 לו ג מיי פ"א מהלכות
 מקרי ממון הלכה יא
 סג עשין סו טוש"ע ח"מ
 ס' שג סעף א:

ששכן שמואל כפל בטורן
שטענען לערסטס מוויזן.
זענענען מיטער צעמלונגן
אין אום ערשטן עטנע
גנג וואו לעבן פל אס
געבע וואו ערס שרא
פלא, מחמא שחאל שמי
ערשט פל דער שמי
וואס נעמט מוויז פל
לעבן געט מיינעל צעמל
נאכן (ד"ר דא). קרנא
שבערע ערפאר
מכפאלא שבערע. און
אין שווערע קרנא ערמיינע
אין געלאל מין טען
לעסטעס מוויז עטלע אפול
און געבט פאר ערשע
לעזות חסודע משומר שר
הבעל דער פל אס כפר
שבערע על קר שער אס
און שער שער מין
נאכן (אמ). השווער פרה
מכפאלא ערנגעב. אפי"ר
ששבערע חיי גענינע
שבערע מכל מוקס אס
לעבן שער לעבן שר
שבערע שבערע און פ
נאכן געבט ווייט עמל
נאכן געבט דא בעל (ד"ר)
שבער געוואר שער
אפול. אפול וועלענא און
אפול. שער שער
שעטלע שער שער און שר
און אס ייט שער און
אפול ווייט אוןאון. שטא
דער אס אפול און און
אפול ווי שער שער
אפול (ד"ר דא). שער שער
און און שער שער און
אפול וועלענא און און
שער (אמ).

לֹא אִם אִמְרַת בְּשׁוּמֵר חָנַם. נִרְאֶה דְקֻלִּי אִהָּא דְזַעֲי לְמִלְיָא
בְּשִׁלְיָה הַמִּפְקִיד (ב"מ דף מ"א: וס"ט) שְׁלִיחוֹת י"ד בְּשׁוּמֵר שֶׁכֶּר
מִשְׁמֹרֵם חָנַם אֲע"ג דְּשׁוּמֵר שֶׁכֶּר מִתְחַבֵּיב קִרְנָה בָּלָא שְׁבֻעָה קֶסֶבֶר
הִלְיָא תַנָּה כְּפִילָא בְּשֻׁבְעָה עֲדִידָא מִקְרָנָה בָּלָא שְׁבֻעָה וְתִימְנָה
לֹא אִם אִמְרַת בְּשׁוּמֵר תְּשִׁלּוּמִי כָּפֶל תְּאִמְרֹר מִשְׁלֵם תְּשִׁלּוּמִי כָּפֶל
גַּבְבֵּהּ הוּא נִמְצָא בְּשׁוּמֵר כָּפֶל בְּטוּעֹן טַעֲנַת ל
קִאֲמֹר לֹא אִם אִמְרֹר מִשְׁלֵם תְּשִׁלּוּמִי כָּפֶל
בְּשׁוּמֵר שֶׁכֶּר שְׁאִינוּ אֵלֶּא בְּטוּעֹן טַעֲנַת ל
יִנְשַׁבֵּר אוֹ מֵת ^האִין גְּבִיבָה וְאִבִּידָה מִנֵּין
שֶׁכֶּר ^השְׁפַטֵּר בּוֹ בְּגִבִּיבָה וְאִבִּידָה יִשְׁ
וּמִתָּה אִינוּ דִין ^היִשְׁ וְזֹהוּ ק"ו שְׁאִין עֲלִיוֹת
מִזְוִיין גַּבְבֵּהּ הוּא אִמְרֹר לְמִפְרָךְ מֵה לְשׁוּמֵר שֶׁכֶּר
כָּפֶל בְּטוּעֹן טַעֲנַת לֹכֵךְ הָאִי תַנָּה ^הקִרְנָא בִּלְאִי
בְּשֻׁבְעָה לִימָא מִסִּיין מִחֲבִירוֹ וְגַבְבֵּהּ וְאִמְרֹר
וְאִינוּ נִשְׁבַּע וְאִח"כּ לְשׁוּבְרָא תְּשִׁלּוּמִי כָּפֶל
דְּאִמְרֹר שׁוֹכֵר כְּנוּשָׂא עֲשִׂי הָרִינוּ מִשְׁלֵם וְאִינוּ
פַּטֵּר לִיָּה נִפְשִׂיָּה בְּשִׁי פַטֵּר טַעֲנַת לִסְטִים
נִמְצָא הַגַּבְבֵּה מִשְׁלֵם שִׁי"מ לִסְטִים מִזְוִיין גַּבְבֵּהּ
כְּר"י דְּאִמְרֹר ^השׁוֹכֵר כְּר"מ ס"ל דְּאִמְרֹר ^האִיבַעֲיַת
אִימָא כְּדִמְחֻקָּא שֶׁכֶּר כִּיצֵד מִשְׁלֵם ר"י
אִמְרֹר בְּשׁוּמֵר חָנַם בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ בְּטוּעֹן
וְנִמְצָא לִסְטִים שְׁאִינוּ וְנִהְיִית מִשְׁלֵמַת מִדִּין
יִבְנַחֲבִטָּה אֲבָל אִינָה מִשְׁלֵמַת לִימָא
הִיָּה לֹה שְׁלֹא תֵאכֹל דְּאִמְרֹר רַב הַתָּם
הִיָּה דִּיתוּקָא הִיא דְּמִצְוֵי מִשְׁלֵמָנָה
הִיָּה לֹה שְׁלֹא תֵאכֹל דְּפִטְוִירָה לְשִׁי

שבעה עשר רואין ומסתמא כ"ל הכי בלסטים מוויין וי"ל דנפקא להו
מומי' ישאל וי"ו מוסקף על עיני ראשון וילמד עליין מתחמון ומחמון
דממסין שפיר השואל (ב"מ דף טז. וס) ולאוהה מסקנא
גלא נטטרק ק"ו פל ברייתא וזו והא דמייתא היי' ההם היינו מקמי
דמייהו י"ח מורי ישאל וילמד מתחון מעליין:

סברות בר' יהודה דאמר שוכר בנושא שבר דמי. משום דהכי קי"ל כסתם מתני' צפ' צתרא לשבועות (דף מט.).

[illegible]

נָלָא אַם אַמֶּרֶס כּו'. מִתְנִיתָא הִיא [וְ]לֹא יִדְעָנָא הִיא כּו' מִתְנִיא:] כָּנַל
טַעֲנוּסִיו. כְּלוּמַר כָּל טַעֲנוֹת שַׁעַל יְדֵי גִבּ בִּין מִזְוִיין וְבִין שְׁאִינוּ
מִזְוִיין דְּהֵא שׁוּמַר חֲסֵס פְּטוֹר בְּגִיבִיהּ וְאִבְדִּיהּ הִלְכָּן כְּשֶׁמֶנְאֵל שְׁקָרן
מִשְׁלֵם כִּפְלִי: אַמֶּרֶס בְּשׁוּמַר שְׂכָר שְׁאִינוּ מִשְׁלֵם כִּפְלִי. בְּטַעֲנָתָא גִבּ

מעיקרא לא הוה פטר נפשיה מנקרה:
 אין לי. שיהא שולל חייב: אלא
 בשבירה ומסר. שכן אונס. שפטר
 בו שבירה ומסר. דלמתי ביה ומת
 או נשבר או נשבר וכתבי בנתיב
 שבעות ה' מהיה בין שניהם (שמות
 כג): חייב בגניבה ואבירה. דלמתי
 ביה [סס] אם גנב יגנב וגו': מה לשומר
 שבר לו. תאמר בשולל שאין בו כלל
 לעולם דהוה מייחבי בלאונסי דלמתי
 ונשבר או מת וכי נמי טעין לטעים
 מזוין נטלו הימנו הוה מייחבי נפשיה
 בקרנא ומי שאינו כל לגנוב
 הקרן לא ישלם כלל: קסבר האי
 סנה. דיושבר או מת: קרנא בלא
 שבעה עדיפא מכפילא בשבירה.
 שולל עדיף שמתחייב בשבירה ומתה
 בלא שום שבעות שמי ששומר שבר
 שפטור עליהן ואש"פ שקר בשומר
 שבר כלל בטוען טענת לטעים מזוין
 אין זה חומר דכלל אינו בשומרין עד
 שיטעם לשקר שנגנבה הימנו ואש"פ
 האי שומר שגנבה הימנו

בזה עדים צפרק מורשה (נקמן) וקמן
(סג) הלכן קנסא משום שנועה הוא
דקסיה: רחמנא: **משיע** **ליה**
לסטים מזויין גנג הוא: **ואיני**
נשבע דלי צעיא משתבע דנגנבה
מפטרניה: **לשוכר** לכיון דשלים
נמצאת הגניבה שלו: **סבריה** רבנן
דבעו תסייעיה לרב יוסף מהא ר"י
היא לסמך שוכר כשומר שכן דמי
בשוכר את הפועלים (גימ"ט) ומחמי
בגניבה: **ומדקסני** אינו נשבע
מכלל דלי צעי אשתצושי דנגנבה
דקטענין הוה מפטר והכי דמי
דמפטר הא מייחבי בגניבה חלק ודלי
דקטענין לסטים מזויין גנבה אצלה
וקתני דכי נמצא ארונו לסטים משלם
כפל: **שוכר כשומר חנם דמי** ובגנב
שאינו מזויין הוה פטר נפשיה מעיקרא:
ואי צעים אימא לעולם ר"י היא
ובגנב שאינו מזויין: **וכדמחליף רבא**
צר אבוה בשוכר את הפועלים [סס]:
ר' זירא **אמר** לעולם שוכר דמי
דמי ואפי' הכי לא תסייעיה דהאי
דקתי כפל בלסטים שאינו מזויין
קאמר וקתני רישא אינו נשבע מכלל
דלי צעי פטר נפשיה (ט) במאי עסקינן
בטוען טענת לסטים מזויין הלכן
אי צעי איפטר ובשנמצא הגנב מכלל
שאינו מזויין ובר כפל הוא: **אמר**

ר.ב. האי דקתני מה שנהנית משלמת שנחצתה קאמר כשחצתה"ע
על התצווה שקבעתן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקחה
מקרקע: ויברכינן אכל אכלה אפי' מה שנהנית לא משלמה. בתמיה:
לימא רב נעמיא דאמר. ר.ב הכניס פירותיו לחצר וצברו שלא
בדשות צבור שגמא את הצרי (על 107 q. 7) דקתני הווקה שנו
בזהמה של צ"ה חייב צעל הפירות ואמר רב כשהוחלקה בהן שנו
אכל אכלה והתריח פטור המכניס דהוה לה שלא תאכל והכא
ומי אמר צעל הצהמה צירידתה אנוסה היא שהי נפלה
ובצילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות:
לא

שואל (ב"מ דף 15.) נמי גבי מר בר חנינא אגר ליה כודנייתא לבי ב'ו'. לא נ"מ מידי אלא לפי דבריו דבעי לאוקמה כר"י רועה להשיב רב אבהו והסם יתייבש טפי שאומר כן כדי להעמיד הפסם מתני' ברת מהו שנהניתי. [א] והוא שאינה יכולה לירד ד"כ אפי' תסם משלמת ירדה ואורחא דמילתא נקט והוא רועה ליה פנלה כיון שיכולה לירד:

(א) ב"מ לה" (ב) ב"מ מא:
(ג) שם לה" (ד) (לעיל
מה:)] (ה) לעיל מה: ב"מ
פ: אג. לה: שבעות מט:
(ו) לעיל מה: (ז) ב"מ:
שכונצטה, (ח) ד"ה קרנא,
(ט) צ"ל גנא הוא וגם ס"ד
דכפילא כל"ל רש"ל
(י) [ד"ה ור"י], (יב) [ד"ה
שוכר], (יג) ד"ה דמחייב,
(יד) שייך למתני לעיל ה:.
(טו) ז"ל ומהמח:

1. וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם
רָעָהוּ וְנִשְׁבֵּר אוֹ מֵת
בְּעָלָיו אֵין עֲמוֹ שָׁלֹם
יִשְׁלָם:

(א) גב' שוכר כסומה חנה
דמי. נ"ב אע"ג דרבה
השיב לעיל דמודה בצעל
חיה אף שאם ש"ח דחייב
בגניבה כיון דאנקטא גברי
ברייחא מ"מ היינו דוקא
שנגנבה בצלות עיני שגרי
ברייחא גרמו כו' דכתבו
חוס' לעיל ע"א ד"ה
איל מודיענא לך כו' ע"ש:
(ב) רש"י ד"ה רבי יורא
וכו' פטר נפשיה הכא
במיל:

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה לא אם אמרת
 וכו' ולא ידענא. ע' צרכות
 דף כ"ה ע"ב רש"י ד"ה
 מאן שמעת וש"נ:

[א] תום' ד"ה נפלה כו'
והוא כו'. ג"כ והראב"ד
חולק על זה וכתב דאין זה
פשיעה וכי יאחזנה בזונה
כו':

וקיימאן לן כהא דהלכתא
 כרב יוסף דאקשו עליה
 ופוקרתה. ואשכחן זון
 בשבוקא אבין חמור
 והאנה מחבור בענין
 ומחזיר לו אבירתו, לא
 נשנו אלא כשנטי מחזיר
 אסורין על כהא אבירה,
 אבל אם ננסי בעל אבירה
 אסורין על המוצא אבירה
 כהא יחזיר, דקפתה יד
 בלמורא דרב יוסף, בהא
 הוא דלא מחביב למיתב
 וירפתא לעני. ואע"ג
 דאומרינן לא חזר ריפס לא
 ששכיחא לא דוהה ואמרו
 ליתא דרוב קמי, מכלל
 דמדורא דתא, ולא קשר
 לא משום לא שכיחא.

מסורת הש"ס

(א) [מדרש גב, ב"ב גב,]
(ב) [ב"מ גב, א] (ג) [נחל כח]:
וש"נ, (ד) [נ"ה און סו,
(ה) כ"ה יאמר רש"י,

גליון הש"ס

גב' איבער לך עבודי. עין
בב"מ דף ג' ע"ב מוספות
ד"ה איבער לך:

רבינו חננאל

אמר רב חננאל לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערובה לערוגה משלמת
מה שהזיקה, ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופר"ח וצ"ל
קיימא לן כו' יוחנן. אלא
כיון שצ"ח לדעת אע"פ
שחזרה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ד"ל פ"י אף על פי
שחזרה שלא לדעת בעלים
כגון ששמרה כראוי
שנעלו בפניה ויצתה או
קשרה ויצתה והלכה
ותכנסה שם בגינה בצרונה,
ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

בבא ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות טקין ממון
הלכה יא סמך עשין סו
טוש"ע ח"מ סימן שצד
ספיק פ: ס
בבא ד מ"י שם הלכה יז
וע"י בהשגות ובמ"מ
טוש"ע שם ספיק ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע
חובו דחשבינן ליה מבריה ארי בריש אין זין המודר (מדרש
ד' גב.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מבריה ארי
מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו

פורע חובו חשיב מבריה ארי הארי
שלא מדעתו א"נ מבריה ארי מנכסי
חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא
חבירו מכריחו להצריח ארי מעדו
לית ליה פסידא למבריה הארי לית ליה
פסידא וכיון דאיכא מתיבא שלא
מדעתו וא"ת לית פסידא לא חשיב
מבריה ארי אצל מדעתו אפי' לית
לית פסידא או שלא מדעתו ולית
לית פסידא חשיב מבריה ארי ואין
נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף
השוכר [את] הפועלים (ב"מ גב:) אמר
דשומר חנם שהיה לו לקדם ברושעים
ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר
חנם בחנם וש"ס בשכר ומסיק דחזר
ונוטל מצי' ומשמע דשומר חנם לא
מחייב לקדם בשכר אצל כ"ס אם
קדם בשכר דשפיר עזר ונותנים לו
מה שהזיק ומסתבר דה"ה איניש
דעלמא שאינו שומר וגם שכר עזמו
נוטל ואין סברא לחלק בין רועה
עזמו שמוטל עליו להחמיק ולשמוטל
לאיניש דעלמא ועוד אמרין בהגוזל
בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר
חמורו וחמור חבירו והניח שלו והזיל
של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו
מיהא שקיל ולא אמרין מבריה ארי
בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין
לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף לא: וסא)
לא אמר דליהוי כמבריה ארי בעלמא
ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

לא מציעא אהל דמשלמא. מיהא מה שנהנית מע"ג דלא פשע
בשמירתה דהא נהנית: אצל נחשבה. דלפי' בהיה הויקא אנוסה
הוא: אימא. הא צעל השדה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא
שהזיל את צהמת חבירו שלא נחשבה בקרקע ומיהא הוא דעזר
ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלוקה

במימי רגליה. מרה"ר לגינה דלונסא
דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו.
דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה
שהזיקה: אלא. שאכלה מיד צהמת
ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסא
היא צנפילה אנוסה היא נמי באכילתה
דכיון דחזיא לתבואה תותה לא
מוקמה אנפשה: אצל. הלכה מערוגה
לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה:
לא תימא עד ספלא לדעת. שידעו
הבעלים שיצאת: וסחזור לדעת.
שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון
שיצאת לדעת. שידעו שיצאתה:
אף על גב שחזרה שלא לדעת.
דשפתא לא סגי לה בשמירה
פחותה דלמיר ליה כיון דילפא כו':
תחלתו בפשיעה. כללוא ליה היה
לו לשומרה שלא תכנס ותאכל:
וסופו כלאונס. לא היה יודע שתלד:
ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"מ
דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשחמטא להתם רהטא: ירדה כדרכה
והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה
במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב
לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס
פטור מאי מי אמרין כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא
כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנמורה
ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישב אצידתו של חבירו אצל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה
דאם הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוה מצייל חבירו מן הפסד לא עשו
תקנה ונראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיצא לדי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא
כאן הארי אם לאו ואין מצינו אלא מלגה ומן הפסד שדואג שמא יבא אצל אס הדבר ברור שיצא לדי הפסד ולידי דריסת הארי
או מצייל מפי הארי עזמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והך דשמעתין מייירי שהזילו ירקות מעצר בעלמא שאין בעל
הבהמה רוצה שתחבטו בהמהו בדרך ומתעורר אע"פ שלא היו דמיה נפחתיין בך ולכן היה נחשב מבריה ארי אי הוה מדעתו ופורע
חובו אין מצינו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחמיצ לו ואינו מצינו אלא מעצר בעלמא וחשיב מבריה
ארי א"כ כדמפרש טעמא צירושלמי דכמוצות (פ"ד) ובגדלים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה
והייב לי משכני ואפי' צ"ח דוחק עזמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו
פורעין עבורי כי דרך אהבים שמרחמים על אהוביהם להזיל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הבתים (ב"ב
דף גב.) מבריה ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דכר מיהא מיהא אע"פ שמצינא מהפסד שהיה נהר שוטפה
לא נקט לשון מבריה ארי לענין שיפטור חבירו משכר הברכתו אלא כלומר דאין זה חזקה דאין זה תיקון כמו רפא בה פורתא או
נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורתא שלא תבא לידי קלקול ורצונו גרשון פסק במשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס צימו של ישראל
ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פ"י בהזקין (גיטין דף נח:) גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת
אנפרות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזל בעלמא ואינו
מסור צידו להגרו אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"צ חדש לתת רביע לבעלים כחיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם
דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"צ חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר
דלא מציעא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אצור מן הבעלים
לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמצינו מן ההפסד ואפי' קנאו בשויו מצינו מהפסד הוא כמו מקדים ברושעים ובמקלות בשכר
דאמרין שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושא דחיותא או לטרחא יתירחא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה
חזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מצינו מן ההפסד אע"כ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא הנית מחזקת
ישראל ובא ליד הנכרי וזה מוצאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הבוחרים
מעיר והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אס הנית הקרקעות ציד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר
ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דין דמלכותא אלא גזילה כי ראינו צמותיה
שקציבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו וצדין מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו
מעיר וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דין דמלכותא שהרי זה
הדין אין הגזון כלל דמיהא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף קג.) והיכא שמשפית נכסי חבירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד
לתוך שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקיף את חבירו משלש רוחותיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף עו.) השוכר את הפועל
לעשות בשלו ודאחורו בשל חבירו דנוטל מעל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה
אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לא לעשות לו תקנה שלא מדעתו אס ירצה"י יתנה (עס) המצייל לשלם חמורו ועוד
דע"כ מייירי שיכול להזיל על ידי הדחק דא"כ לימא ליה מהפסק קוקינא דאמרין התם על חזית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו
דמסתמא ניחא ליה שכל מי שזיל יטול שכר כל זמן שלא ימחה צידו כיון שאין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: **לא** שנו אלא באותה
ערוגה. דכיון שחלת נפילתה צהמת ערוגה צהמת אנוסה אצל מערוגה לערוגה הוה כשדה אחר:

שמן

מסורת הש"ס

דקס, דהמי דמי
הוא (לעיר כב). דמלג
מחשבת אסרה תור
שנאממה פסנת
למלאכה המשקן צור
והאם מלאכת מת
כמי (ביצה יג) שהש
אותה מתכוין למלא
גמורה אלא שגג בשג
סבור שמלאכה זו מו
(ובחס מז). וכע"ז ח
שחש לעשות
(סנהדרין טב) ש
ותכוין למלאכה זו ע
(כריתות יט).

המשך הנספח בעמוד הבא.

[א] רש"י ד"ה מפני
הקדשים וכו' עלם כעדה.
מלת עלם נמחק:

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

1. ואשׁי מי תרצן מנעו
2. שׁבכבו ער וזרעו בפימ
3. ער ל כישור ונקא ע
4. וקראו ער שׁו
5. וקדורע:
6. ואם ל יצא ע
7. מאלתו לן שׁע תמקח
8. שׁעו הוביט אשׁר עמ
9. אשׁר לו חקא וקראו צי
10. וקראו אתו חקא ע
11. וקראו ציביל:
12. וקראו חקא ל
13. מי יוצא חקא ל
14. באדומא אשׁר י אצלדו
15. ער לו חקא ע
16. בישׁעו אשׁר נדע מי
17. בריאס א:
18. מי תשעב באחא
19. ער אשׁר י אצלדו
20. חקא לשעב שׁ אשׁר:

ברבס יג י

מי תבאנו אל אשׁר

נענא אשׁר ינו חקב

לאחא וחתני נגע ערע

בבית ארץ חקב:

חקב יד יד

במנחות דף קד ע"ב
ובסוטה דף מט ע"ב איתא
בהיפך הורקנוס מבחור
ואריסטובלוס מצפנים:

גזוּזְטֵרָה, מרפסת.

[illegible]

ילאת: לדברי סורה. שלא ישנה עד
 דין בתי עיר חומה אלל גאולה
 ס יגיע יובל יואל ציובל כבתי עיר
 הכמלות: גווערואס. וולדליי"ר בנע"ז
 על פני העלייה ממחוז: כשנאות.
 משרפות סיד לקדירות: גינה ודין.
 כך שנה והיא הימה צריכה לקטורת
 ויינו כיפת הירדן (כריתות דף ו.)
 על שם שדרך הורד לגדל בצפת
 הירדן: אין מלניין אז את המס
 מת זה אדם באותו היום קוצרים
 אותו מיד: ערץ. משמע שחמה יודע
 למי מיוחדת היא: את המס העומאה.
 שמה אלה בית מן האס מוטל בצול
 גווערואסות מאחלות עליו וועל
 אגשים הרבה ונמלאת מרבה את
 העומאה: משום שרלים. דרך
 ליגדל באשפה ומרצים טומאה לפי
 שמתים שם ומטמאים הקדשים
 שצורקים קטורא. שכן משמיר
 את החומה וגנאי הוא: סרחון
 עשבים רעים הגדילים שם וזורקין
 בחון ועוד דרך גנות לצבול ויש
 סרחון: משום קדשים. שחרגנולין
 ממקרה באשפה ומביאים בשר שלים
 בפייה ומטמאים את הקדשים:
 גמרא. מסורת היא צידיו ואין טעם
 ל' לבר: הורקנות וארסטובלות
 אחים היו מורעין על דבר המלוכה:
 הם משלשין. אותם שצפנים ומרדין
 מעל החומה דיגרין מתרומת הלשכה
 בקופה לאותן שבחון לקנות תמידין:
 נען לרנינו. תקע"ז שן דרך חויר
 שגוררין אותו: על אותה שעה שנינו.
 כמנחות (דף עז): מעשה שאל
 העומר שהיה רגיל לבא את הקרבו
 לירושלים אותה שעה בא מגנות
 צריפין רחוק מירושלים לפי שהחייבו
 בני המאור את תבואות השדה:
 מנבעת אין סוכר. שם מקום:
 לשון

וירקנום מבפנים ואירסטובלוס
 רצין והיו מעלין להם תמידים
 (א) אמר להם כל זמן שעוסקין
 דינירין בקופה והעלו להם
 חומה ונודעזעה ארץ ישראל
 באותה שעה אמרו (א) ארור
 את בנו חכמת יוונית ועל
 נגנות הצריפין ושתי הלחם
 תניא אמר רבי בארץ ישראל
 לשון

אִם מִמַּחֲלָה נִתְחַלְקָה לָמָּה הִיוּ מוֹחֲרִין
 בָּתֵּשׁ שְׂעִיית (פ"ו מ"ב) אֵין עוֹשִׂין סְחֹרָה
 טַמְאִים דְּרוּקִים וּדְמֵנו אָבֵל לִכְתַּמְחֵה
 רִבְרִי רִמִּים דְּלֵיטוּ דְּרוּקִים דְּבִדְרֵי עֲמֵד
 וְיִבְרָא דְלֵל קִאי לִנְלִיבָה וְיִבְרֹשְׁלֵי
 דִּים שִׁיבְדִּי בְנו חֲכַמָּה יוֹנִית. וְא"ת
 כִּן דְּלִמְרִינִן בְּהִנְיֻקִּין (עִינִין דף ט:)
 אִי א"ל אִי הוּא צֵי לְמַקֵּס צִבְרוֹ
 מִטּוֹם לֵב מִטּוֹם: **וְעַל** אֲרֵתָה שְׂחֹרָה
 זוֹה הַמַּעֲשֶׂה דְלִמְרִינִן הָתֵם גִּמְ' דִּלְמָה
 אִי הִי כִי אִם רִמִּים שְׂמִים קוֹדֵם הַמְּוִרֵן
 וְסִי מְרַדְּדִי לְפִי שְׂחֹרָה אִי רֵל וְחִסֵּה
 פִּקֵּה ה' מִשְׁנֵה א') פִּתְחֵה עַל הַקִּינִן:
 לָשׁוֹן

קה לשכטים. ואין מוציאין בה זיזין וגוזזטראות מש
ירחת וחובלים, חרץ מגינת וירידין שהיתה מימות הנבי
יהלכו בהן על הקדשים. וגרסינן בתלמוד ארץ ישראל
ואין תונחין בה מקום לגר תושב, ואין מקיימין בה כ
כנס בירושלם. אין מגדלין חזירין בכל מקום. ת"ר כ
המעשה שבימי העומד מגנת צריפין וכל'. זה המע
שה ידועה למה ליה בארור.

חפיה. במסרק להרחקה
שיטבול: אין הבית חלוט
תהיה לו אם ירצה לגאול
חכמים: וזין. קורות יוצאין

ואתא איתו תיקן חפיה: ^א ואישיהו רובלין מחזרין בעיירות משום תכשיטי נשים כדי שלא יתגנו על בעליהם: ותיקן טבילה לבעלי קריין ^ב דאורייתא הוא דכתיב 'ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ' ^ג את בשרו במים דאורייתא הוא לתרומה וקדרים אתא הוא ^ד תיקן אפילו לדברי תורה: ^ה עשרה דברים ינאמרו בירושלים ^ו אין הבית חלוט כה ^ז ואינה מביאה עגלה ערופה ואינה נעשית עיר הגדלת ^ח ואינה מטמאה בנגעים ^ט ואין מוציאין בה זיוין וגוזמאות ואין עושין בה אשפתות ^י ואין עושין בה כבשונות ^{יא} ואין עושין בה גנות ופרדסות חוץ מגנות וורדין שחיו מימות נביאים הראשונים ^{יב} ואין מגדלים בה תרנגולין ^{יג} ואין מלינין בה את המת אין הבית חלוט בה דכתיב ^{יד} וקם הבית אשר לו חומה לצמיתות לקונה אותו לדורותיו וקסבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים ^{טו} ואינה מביאה עגלה ערופה דכתיב ^{טז} כי ימצא חלל בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה וירושלים לא נתחלקה לשבטים ואינה נעשית עיר הגדלת דכתיב ^{יז} ערך ירושלים לא נתחלקה לשבטים ^{יח} ואינה מטמאה בנגעים דכתיב ^{יט} ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים ואין מוציאין בה זיוין וגוזמאות מפני אהל הטומאה ומשום דלא ליתזקו עולי רגלים ואין עושין בה אשפתות משום שקצים ואין עושין בה כבשונות משום קוטרא ואין עושין בה גנות ופרדסין משום סירחא ואין מגדלין בה תרנגולין משום קדרים ואין מלינין בה את המת גמרא: אין מגדלין חזירים בכל מקום ^כ תנו רבנן כשצזרו בית חשמונאי זה על זה היה מבחוץ ובכל יום היו משלשים להם בקופה היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יוונים בעבודה אין נמסרים בידכם למחר שילש חזיר כיון שהגיע לחצי החומה נעץ צפרניו ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסו האיש שיגדל חזירים וארור האדם שילמז אותה שעה שנינו ^{כא} מעשה שבא עומר מבקעת עין סוכר: וחכמת יוונת מי אסירא

לדחור וקנו אותו כדי שיהא לכל ישראל חלב וזן אצל ירושלם" (דק: דאסער פאנעם ערשטע טעם) דעמאלס האט זיך געפונען אן אומגלויבליכע שטעלונג צווישן אים און זיין שווער. זיין שווער האט געוואלט זיין שווער-טאכטער ווערן א חתונה-פארוואנדלטע אידעלע פרוי, און זיין שווער האט געוואלט זיין שווער-טאכטער ווערן א חתונה-פארוואנדלטע אידעלע פרוי, און זיין שווער האט געוואלט זיין שווער-טאכטער ווערן א חתונה-פארוואנדלטע אידעלע פרוי.

[illegible]

אֵתָא אִיהוּ וְתִיקֵן אִפִּילֹ דְּבִרֵּי תוֹרָה. לֹא קִיַּמָּא לֵן הִכִּי אֲלֵא
כִּר' יְהוּדָה בֶּן צְמִירָא דְּלֹאמַר דְּבִרֵּי תוֹרָה אֵין מִקְבְּלִין טוֹמְאָה
כְּדֹלָמַר בְּרֵאשִׁית הֵגוּ (חֻלִּין דָּף קל"ו וְשֵׁסֶט) וְצִמְיָ שְׁמַתָּא (בִּרְכּוֹת דָּף כ"ב).

והיחלוקה נהוג עממם כמלתא סבי וחס' דסיני חניס ר' יהודה נצט' ואתקנת עורא וי"ל דלמלא סבר דלא יתיקן עורא דבר ר' זאני מהנה שכל מי שרואה לצטל יצטל דכזי והאי גוונא מותר כדאמר בריש מועד קטן (דף ג:) אי מני לא פשט אסורו יצרו ישראל כדאמרין גבי שמן צ' אין עממדין (ע"ז דף ג:) ואלו דמשמע הסם דלא דלמלא גזר עליו לא היה ר' יהודה נשיאה יכול לצטלו לכתיב בקרא אכל פשתת עורא לא ככתיב בקרא והא דלרשי במי שממו (ברכות דף כא:) מדכתיב והודעת לבניך וסמך ליה יום אשר עמדת ממה להלן צעלי קריין אסורין כו' אקאמכתא היא דהא עורא מיקן והא דכתיב במי שממו (סס דף יט:) גבי צניסו דמצי גווא דכרדא עורא ונטול לא לצרי מורה דלכתיב עורא לא הוה אלא לאכול חולין צטהרה: **וואינה מביאה עגלה ערופה.** ואי"מ מאי אריא משום דלא נתחלקה תיפוק ליה משום דאסור לן למצי צהר רובא דעולא דכאמר

בָּלָא יַחְפּוּר (י"ב דף כג.) וְאֵע"ג
דְּלֹאֲרָא הָסֵם דִּנְיֻסְתָּא בִּין הָסֵרִים
לָא אֲזִינָן בְּתָר רֹוּא וִירוּשָׁלַם הָרִים
סְבִיב וְהָ מַלְל מְקוּם הָיוּ יִשְׂרָאֵל
וְנִכְנְסִין וִיוֹאֲזִין לָהּ לַעֲלוֹת לְרַגְלָא
וּבִשְׁאָר יָמֹות הַשָּׁנָה נָמִי לִשְׁלֵם נִדְרִים
וְנִדְבוֹת וְגַם אֲמוֹת הָעוֹלָם הָיוּ בָּאִין
לָהּ לַסְחֹרָה שְׁקִירָה וְרוֹכְלָת עַמִּים
וְיִזְיָל דְּמִי"ל הָיוּ שֶׁ מְקוּמוֹת שָׁלָה הָיוּ
מִזְמִיִּים כִּי אִם יִשְׂעִי יִירוּשָׁלַם לְבָדֵם
אִי נָמִי בִּימֵי חֻזְקָה שְׁכָל יִשְׂרָאֵל הָיוּ
בִּירוּשָׁלַם וְלֹא הָיוּ בָּאִין לַסְחֹרָה:
וְאִין מַטְמָא בְּנִינֵים דְּבִתְיָב
אֲחוּחוֹתֵם וִירוּשָׁלַם לֹא נִתְחַלְקָה
לְשִׁבְעִים. אִין לִפְרֵשׁ שְׁנֵתְחַלְקָה אֲלֵא
שְׁנֵתְנוּ דְּוִשְׁנָה שֶׁל יִרְחוֹ מַתְחִיָּה וְלִפְסִיךְ
אִין מַטְמָא דְּבִפְ"ק דְּיוֹמָא (דף י"ג.)
מִשְׁמַע דְּלִמְ"ד לֹא נִתְחַלְקָה לֹא
נִתְחַלְקָה מִמֶּנּוּ וְלֹא מִנְהִילָה לֹא
נִתְחַלְקָה מִמֶּנּוּ דְּלִמָּא סְבִיר מַתְחִיָּה
אֲלֵא שְׁנֵתְנוּ דְּוִשְׁנָה שֶׁל יִרְחוֹ מַתְחִיָּה
כְּמוֹ לִי יְהוּדָה דְּלֹאֲרָא נִתְחַלְקָה וּמִמֶּנּוּ
בְּיָדֵיהּ הִמְקִדֵּשׁ עַמְּמוֹ אִין מִמֶּנּוּ אֵע"ג
נִתְחַלְקָה אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁנֵתְנוּ דְּוִשְׁנָה
שֶׁל יִרְחוֹ מַתְחִיָּה דְּלֹאֲרָא הָסֵם וְיִזְיָל

לדעת הממקדס סבירא הוא אע"ג דנחמלק דחורו וקנו אותו כדי שיהא
 וקונין אותו: **פ' יגדר ארם חזירין**, וא"ת מ"ל דלפניו נעשות סמור
 צבילות וטרפות וצ"ל כל שעה (הפסוק דק. כו. וס"ט) גמיר אומר צ"ל
 צלל דהדרש האם יהיו בזהויתא וא"ת כ"ל נמי דרשין שכן ה"ל
 לצלילה אבל אם מגדלן למשות ערות בשומנן או למוכרן לישראל שין
 נמי מפרש צהאי פירקא דסוקים ותמורים שר' נעשות בכן סמורה משום
 דהולאם לא מטיטוס גורו דאלמריין בפרק צתרא דסוטה (ד'
 ומלכות בית חשמונאי קדמי טובא דאלמריין ב"ק דע"ז דף טו.)
 ללא ה"ל מיקרי עבירין אבל כסובא איכא גזירה דרבנן ונראה דלא
 שנינו מעשה שבא. (כולה) משנה היא במנחות ב' ר' ישמעאל (דף
 סו.) וסמורא אומי ידא אגנה כו' אמר לן מרדי' ותמיה גדולה היא אם
 כדאלמרי ב"ק דע"ז (דף טו.) גמיר לר"י דכל אותן שהיו בקיאים בדר
 להכירי ואתו מעשה דר' (דף טו.) נראה דמיתאי האם נראה שהיו מרדי' מ

המשך הנספח בעמוד הבא.

פן:

מסורת הש"ס

[illegible]

(א) במשנה ופטור על הכושט שנא' ושלחה דה והחזיקה במבושיו אינו חייב על הבושט עד שיא' ממכוז:

[illegible]

רנשבורג
[א] גמ' 'אמר רב פפא
סבישו. עיין שיטה
מקובצת:

תניא רבי אומר וכו'.
לא קשיא הא דמכלמו
ליה ומיכלם, והא דמכלמי
ליה ולא מיכלם. וכן
הלכה. מתני' דלא כר'
הודא דתניא וכו'.

דמיכלמו ליה ומיכלם. כשמוצריך לו בושם ומכלימין אותו בה
מנטער: ערום צר בושם הוא. בממיה. כיון דאין מקפיד לילך
ערום צפני בני אדם מי הוי צר בושם: צים המרחץ. בני אדם
עומדים ערומים ואין להם בושם: צייטו יאן. צייט אדם יאן. ומס.

מתוך שנתו ולא הכיר צבאשו שעשה לו זה מהר: **רשומא**. חפיתא פנים: **וילואא**. שמחול צו צפני רבים ואף יזל פ"ש שאניש על לבו: **והסנאי**. ורשומתא: **דלא כרני יסודא**. דאמר סומא אין לך צושא אלא בייס חצירו פטור ומתניתין קתי יאן שבזיש פטור ובסומא לא מנא הכי "הלך סומא חייב: בעדים זוממין כתיב (דברים טז) לא תחוס עינך עליו צבאש נמי תחוס (שם טז) וקולתא דלא כהא לא תביס עינך. עדים אי אפשר בסומין דבעינן ראייה דאם לא ראה שקטע ידו של חצירו * היאך יעיד: בלא ראה. שממע שהוא רואה במקום אחר ובאן היה בלא ראות: **אישא רואה רואה מציבי גליוס**. במיתה כתיב (במדבר לה) לא תקחו כופר לנפש רואה וצגלות כתיב (שם) לגוס שמה רואה: במלקות כתיב (דברים טז) אן הכות הרשע וצמיתה כתיב (במדבר לה) אשר הוא רשע למות:

לֹא אִי אִמְרַת מִשּׁוּם כִּסּוּפָא
פִּילוּ שׁוּטָה נְמִי אִמְרִי שׁוּטָה
יִנָּה דְּמִשּׁוּם זִילּוּתָא הוּא דְּרִאי
כִּפּא דְּמִיכְלָמוּ לִיה וּמִיכְלָם
נִי קִמְבְּעִיא לִיה מִשּׁוּם כִּסּוּפָא
שֶׁת מִשְׁפַּחָה תֵּא שְׁמַע חֲרֵשׁ
אִמְרַת כִּשְׁלָמָא מִשּׁוּם בּוֹשֶׁת
שׁוּם כִּסּוּפָא דִּידֵיה קָטַן בְּר
פַּחַח אִפִּי שׁוּטָה נְמִי שׁוּטָה
דְּמִשּׁוּם בּוֹשֶׁת מִשְׁפַּחָה דְּרִאי
כִּפּא אֵין דְּמִיכְלָמוּ לִיה וּמִיכְלָם
אֵין לוֹ בּוֹשֶׁת קָטַן פַּעֲמִים יֵשׁ
אִי דְּמִיכְלָמוּ לִיה וְלֹא מִיכְלָם.
יְהוּדָה דִּתְנִיא ר' יְהוּדָה אֹמֵר
חֲחִיבִי גְלוּת וּמַחֲיִבִי מַלְקִיּוֹת
עֵינִיךְ מַעֲדִים וּזְמִמִּין מִה הֵתָם
דִּתְנִיא בִּלְבָל רְאוּת פֶּרֶט
אֵת הַסּוּמָא מ'ט דר' יְהוּדָה
נִים וּפִי סוּמָא כְּתֵב רַחֲמָנָא
כִּלָּא רְאוּת לְמַעוּטִי וְכְתֵב
יִמְעוּט ^טוֹאֵין מִיְעוּט אַחֵר
תִּפְרֵט לְמַתְכוּין הוּא דֵּאֲתָא
וֹת חֲיִיבִי מַלְקִיּוֹת אֲתִירָא שְׁעֵי
דֵּה אֹמֵר סוּמָא אֵין לוֹ בּוֹשֶׁת
יבן

יהודה למדינא את הסומא חייב:
 ויחיה דפסקוה לעדות ויחייב צבוסת
 ד אביה דין קאי סברא הוא דלענין
 עיטו וממלא חתריי כון אלא להשקות
 ג' האב ג'ש דרשע רשע ויבנין לא
 דיני נפשות מחזירין לזכות נמי אמר
 (ה) גבי אין העדים וזוממין סהרנים
 דלמחר מכות כד"ג אמר אביי אחיה
 משום ללא לרין דמחנן המלקות
 לחובה לא שייך כל כך מלקות
 ומא דמכות (ה) גבי משלשים
 זר צעין דקשר זמס וילכא לאו
 משום

ערום בר בושת הוא. פי' בקונטרס כיון דאין מקפיד להלך ערום בפני בני אדם מי הו' כלל בר בושת וק' לפירושו מ"ש דפריך אצרייחא הוה ליה למספרך אמתניתין דקתני המבייש את הערום חייב ונראה לפרש דאמתניתין לא פריך דפשיטא דערום

סטרו
ליה
נגלהו
דומה
רוקק
שסוא
פרץ
ערוס
נמי
חייב
ערימו
פרץ
מומי
לסיות

בושת הוא א' אומר ר'
 הנהר ה' בעי' ר' אבא
 ומת מהו מאי קמבע
 הכי קמבעיא ליה מוש
 מית ליה ולית ליה ב' ב' ו
 זילותא הוא והא אור
 י' חרש וקטן יש להן
 בושת א"ב משום ז' ו
 קטן בר בושת הוא א'
 אין לך בושת גדולה
 משום כיסופא קטן ב'
 הכא נמי דמסכלמו ליה
 דרדיה הוא ומייהרר
 וקטן יש לו בושת ע'
 משפחה היינו דקתני
 בושת הוא אלא מא'
 אין לך בושת גדולה
 משום כיסופא קטן ב'
 והתניא ר' אומר חר'
 לו פעמים אין לו ה' א'
 המבייש את הסומא
 סומא אין לו בושת ו'
 ומחייב מיתות ב"ד מ'
 סומין לא אף הכא
 לסומא דברי ר' יהוד'
 אומר לך ו' ואשר יבא
 בלא ראות למעוטי
 רחמנא א' בכלי דעת
 מעוטי אלא לרבות ו'
 חייבי מיתות ב"ד את
 רשע מחייבי מיתות ב'

לא מני דייק מדקמי המבייש
 אי מה להלן גולנים ועדים לא אף
 יו א"כ סומא נמי לא אתי וי"ל כיון
 ו'אין' מיעוט אחד מיעוט א"א
 למעט: ו'יבבי' מאקיות מנין
 פילו כחצי גליות ובחלד דני ממונות
 שעת מניא נמי הכי כ' וסתמא דגני
 לא דלחרת בפרק קמא דסנהדרין (דף
 תחת מיתה עומדת לאו משום ד
 תחת מיתה ומיתה ב"ג ולענין
 במיתה דוקא משום וספטו העדה
 דלחרת מנה מני מילי אמר לא

צר נזשט הוא אס רוקק בר
 אבאל לשון הברייתא משמ
 צייט ערס שמיצט צמה
 וועמענער עוד לקמני און
 צייט ערס לציט לנזש
 צו או סוטרו כך מתצט
 ערס כמו נשהא לנזש
 ערס צר נזשט הוא אס
 ערס הערינו והא דקט
 צברייתא צייט צית המר
 אציט ערס נמי קאי ש
 צית המרחץ והשעת א"ש
 צית המרחץ צר נזשט
 והלא דרך צי אס
 ערומים צמרז:

עלמנו דליגור וזא חצירו
דליגור טפי פטור כיון זזה אין מקפיד
או שמא אורחא דמילתא נקט דלמא
זיקא: **ב"ישן** ישן ומת מהו.
מימא דלא מיימי הכא מילתיה דרב
שטת דברינש הנחננין (סנהדרין 97
פ. וסו.) פריך בצפסיעות והלומר
דלא צפס צפסא דלא צפס צפסא

1. או ככל אבן אשר
ימותה בלא ראות ופסל
עליו ימות והוא לא אויב
עליו ולא מבקש רעתו:
מבדבר כל כנ
2. ואשר יבא את רעהו
ביער לחטט עצים ויפדח
זיו בגרון לברת העץ
ונשל הברזל מן העץ
וקצץ את רעהו וימת
הוא ינוט אל אחת
הערם האלה ויהי:
דברים יט ה
3. וזה דבר הרמץ אשר
ינוט שמה וחי אשר יבא
את רעהו בכלי דעת
והוא לא שנו ל ממתפל
שלש:

בלא ראות. דמשמע כאן
לא ראה, אבל רואה במקום
אחר, פרט לסומא. שאינו
רואה בשום מקום (מכות
ט:). שהרג בשוגג שאינו
גולה, והכי קאמר בלא
ראות, זה ששרגו לא ראהו,
דאינו ראהו לא היה הורגו,
מכלל דיש סיפק בידו
לראות ואינו רואה
(נדרים
פז. וי"מ).

המשך הנספח בעמוד הבא.

צמו. ומתניתין הכי קתאני